

<https://helda.helsinki.fi>

Mitä Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto tarjoaa alan opettajalle ja tutkijalle?

Ruokonen, Minna

2020-02

Ruokonen , M , Hartama-Heinonen , R , Penttilä , E & Taivalkoski-Shilov , K 2020 , ' Mitä Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto tarjoaa alan opettajalle ja tutkijalle? ' , Kääntäjä - Översättaren , Nro 1 , Sivut 20-21 . <
<https://www.sktl.fi/liitto/kaantaja-oversattaren-lehti/kaantaja-oversattaren/> >

<http://hdl.handle.net/10138/324029>

publishedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

N:O 1/2020 SUOMEN KÄÄNTÄJIEN JA TULKKIEN LIITTO

Kääntäjä

ÖVERSÄTTAREN

- Valtioneuvoston englannin kääntäjien työtyytyväisyys
- In-house-kääntäjät työnantajakentällä ja organisaatioissa
- Av-käännöksille kansalliset laatusuositukset
- Kirjallisuuden kääntäjän selviytymisopas

Hauska tavata! Sirpa Alkunen

Vuosi 2020 toi käynnistyessään suuren muutoksen elämäni, kun aloitin tehtävässäni Suomen kääntäjien ja tulkkiin liiton puheenjohtajana. Kun syksyn mittaan valmistauduin syyskokouksen vaaliin, minulta kysyttiin moneen kertaan, miksi olen lähtenyt ehdolle niin aikaa vievään tehtävään, ja jouduinkin miettimään asiaa tarkkaan.

Asia on yksinkertaisesti niin, että kääntämisen ja tulkkauksen maailma kiehtoo minua edelleen yhtä paljon kuin 80-luvulla, jolloin aloin siihen perehtyä. Arvostan aidosti ammattikuntaa, joka työkseni käsittelee erikielisiä tekstejä runosta ruokareseptiin, oopperasta oppikirjaan, tuomiosta tuoteselosteeseen, elokuvasta elintarvikemääräyksiin ja tuhansiin ja taas tuhansiin muihin inhimillisen viestinnän muotoihin.

Suomen kääntäjien ja tulkkiin liiton jäsenet ovat kansainvälisen viestinnän monenlaisia asiantuntijoita, joita tulee myös kohdella asiantuntijoina. Emme kuitenkaan voi odottaa muilta arvostavaa kohtelua, ellemmme ensin arvosta itseämme ja toisiamme.

Liian usein kuulee puhuttavan pienillä palkkioilla kituuttavista kääntäjäparoista, vaikka monet meistä kuitenkin elävät kääntämisellä ja tulkkauskella vuosikymmeniä. Usein on toki parantamisen varaa, eivätkä kääntämisen ja tulkkauksen eri alat suinkaan ole tasaveroisia keskenään. Surkuttelu ei kuitenkaan johda mihinkään, vaan teksti, keikka ja kirja kerrallaan ja asiantuntijuutta painottaen on pyrittävä kohti parempia palkkioita ja työskentelyoloja alueilla, joilla parannettavaa on.

Liiton palkkiokyselyiden tuloksia voi tarkastella sillä silmällä, että itse yrittää neuvotella palkkionsa vaikkapa niiden parempaan puoliskoon – tai ylempiin, oman asiantuntijuuden mukaan. Myös työn sujuvuuteen vaikuttavat tekijät kannattaa ottaa hinnoittelussa huomioon. Jos esimerkiksi jotain tietynlaista tekstiä pystyy suoltamaan nopeasti, voi pieneltäkin vaikuttava palkkio olla kannattava.

Alan kohottaminen ja näkyvillä pitäminen ei ole aina helppoa, mutta yhdessä me liiton jäsenet olemme vahvempia kuin yksin ja erillämme. Liiton työntekijät ja lukemattomat vapaaehtoiset ovat kanavia, jotka voivat viedä jäsenten toiveita ja tavoitteita eteenpäin. Jäseniltä kertyvä tieto on liiton kaiken toiminnan perusta.

Jos edes pieneltä osaltani voin tehtävässäni olla mukana edistämässä kääntäjien ja tulkkiin näkyvyyttä ja hienon alamme tunnettuutta, iloitsen sydämeni pohjasta. Haluan olla helposti lähestyttävä ideamagneetti, joten tulehan juttelemaan, kun kohtaamme.

Sillä todellakin: hauska tavata!

Kirjoittaja on Suomen kääntäjien ja tulkkiin liiton puheenjohtaja.
puheenjohtaja@sktl.fi

Trevligt att träffas! Sirpa Alkunen

Ingången av år 2020 förde med sig en stor förändring i mitt liv då jag tillträdde i mitt uppdrag som ordförande för Finlands översättar- och tolkförbund. Då jag under hösten förberedde mig för valet på höstmötet blev jag flera gånger tillfrågad varför jag hade ställt upp för ett så tidskrävande uppdrag, och jag fick tänka igenom saken noggrant.

Saken är helt enkelt den att översättningens och tolkningens värld fortfarande fascinerar mig lika mycket som den gjorde på 80-talet, då jag började sätta mig in i den. Jag känner en genuin respekt för en yrkeskår som i sitt arbete utformar texter på olika språk, allt från dikter till recept, från opera till läroböcker, från domar till varudeklarationer, från film till livsmedelsföreskrifter och tusen och åter tusen andra former av mänsklig kommunikation.

Medlemmarna i Finlands översättar- och tolkförbund är mångsidiga experter på internationell kommunikation, och de ska också behandlas som experter. Men vi kan inte förvänta oss att bli behandlade med respekt av andra om vi inte först respekterar oss själva och varandra.

Alltför ofta hör man talas om stackars översättare som hankar sig fram på låga arvoden, även om många av oss livnär sig på översättning och tolkning i årionden. Visst finns det ofta utrymme för förbättring, och de olika områdena av översättning och tolkning är ingalunda likvärdiga sinsemellan. Men att beskärma sig leder ingen vart, utan vi måste en text, ett uppdrag och en bok i taget, och med betoning på vår expertis, sträva efter bättre arvoden och arbetsbetingelser på de områden där det finns behov av förbättring.

Man kan läsa resultatet av förbundets arvodesenkäter med tanke på att själv försöka förhandla om sina arvoden så att de skulle ligga på den bättre halvan – eller högre – för att motsvara den egna expertisen. Faktorer som inverkar på hur arbetet flyter ska också beaktas i prissättningen. Om det exempelvis går snabbt att producera en viss typ av text kan också ett arvode som förefaller lågt vara lönsamt.

Att lyfta fram branschen och hålla den synlig är inte alltid enkelt, men vi som är medlemmar i förbundet är starkare tillsammans än var och en för sig. Förbundets anställda och de otaliga frivilliga är kanaler som kan vidarebefordra medlemmarnas önskemål och målsättningar. Den information som medlemmarna bidrar med utgör grunden för all verksamhet i förbundet.

Om jag för egen del genom mitt uppdrag ens en smula kan bidra till att främja översättarnas och tolkarnas synlighet och kännetecken om vår fina bransch gläds jag i djupet av mitt hjärta. Jag vill vara en idémagnet som det är lätt att närma sig, så välkommen på en pratstund då vi råkas.

Alltså verkligen: trevligt att träffas!

Skrubenten är ordförande för Finlands översättar- och tolkförbund.
puheenjohtaja@sktl.fi
Översättning: Mats Forsskåhl

Suomen kääntäjien ja tulkkiin liitto (SKTL) on vuonna 1955 perustettu kääntäjien ja tulkkiin aatteellinen etujärjestö. Liiton tavoitteena on mm. edistää laatua ja ammattimaisuutta kääntämisen ja tulkkauksen alalla.

Suomen kääntäjien ja tulkkiin liitto
Hietaniemenkatu 2, 4. kerros, 00100 Helsinki.
www.sktl.fi

ISSN 0356-4649

Julkaisija:

Suomen kääntäjien ja tulkkiin liitto –
Finlands översättar- och tolkförbund ry

Päätoimittaja:

Sirpa Alkunen
sirpa.alkunen@sktl.fi

Toimitussihteeri:

Maarit Laitinen,
maarit.laitinen@sktl.fi

Taitto:

PPD Studio

Ulkoasu:

More Business Services Oy,
www.morebiz24.com

Painopaikka:

Painotalo Plus Digital, Lahti

Painos: 2 700 kpl
Ilmestyy 4 kertaa vuodessa.

Toimituskunta:

Kristiina Antinjuutti, Juha Eskelinen, Jenni
Kavén, Hanna Pippuri, Annica Törmä ja
Mili Viita.

www.sktl.fi/liitto/kaantaja-oversattaren-lehti

Tilaukset:

tiedotus@sktl.fi

Ilmoitushinnat:

www.sktl.fi

Tilauhinta 2020

Muille kuin SKTL:n jäsenille:
55 euroa (kotimaa), 65 euroa (ulkomaat)

Kannen kuva:

Taru Virtanen
© Maarit Laitinen

Kirjoittajan omalla nimellä julkaistuista
kirjoituksista vastaa kirjoittaja.

Ilmoitusten sisällöstä vastaa ilmoittaja.

Kuvat © SKTL, jos ei toisin mainittu.

Jäikö syksyn Kääntäjä-lehti 4/2019 saapumatta postilakon vuoksi?

Ilmoita asiasta meille, lähetämme sinulle lehden jälkikäteen!

Kääntäjä-lehden voit tilata osoitteesta

tiedotus@sktl.fi.

Työaikalaista Kääntäjä+ :ssa

Uusi työaikalaki tuli voimaan 1.1.2020. Tärkeimmät uudistukset liittyvät joustotyöhön, työaikapankkiin, liukuvaan työaikaan ja etättyöhön. Lue SKTL:n lakimies **Karola Baranin** katsaus uuden työaikalain keskeisiin kohtiin osoitteessa **www.sktl.fi/kaantajaplus**.

Tässä numerossa mm.:

- s. 6 Hallitus 2020
- s. 7 Juhani Konkan suomennoksien tekijänoikeudet lahjoitettiin SKTL:lle
- s. 8 Kopiosto-apurahat haettavina
- s. 9 Kääntäjän kukkanen Teho-osaston perustajille
- s. 10 Taru Virtanen: Mikä valtioneuvoston englannin kääntäjää sykähdyttää?
- s. 13 In-house-kääntäjät työnantajakentällä ja organisaatioissa
- s. 16 SKTL:n mentoriohjelma jatkuu
- s. 17 Uudet laatusuositukset yhtenäistävät av-alan käytänteet
- s. 20 Mitä Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto tarjoaa alan opettajalle ja tutkijalle?
- s. 24 Viihtyisä Särö-residenssi
- s. 26 Julkishallinnon palsta: Paneelikeskustelussa rikottiin konekääntämisen myyttejä
- s. 28 Kirjallisuuden kääntäjän selviytymisopas: Ei oppi ojaan kaada
- s. 30 I I kysymystä: Ilona Ahlgren

Tulevat tapahtumat

Kopiosto-apurahat haussa
3.2.–28.2.2020

Sääntömääräinen kevätkokous
28.3.2020 Vaasassa

Agricola- ja Hollo-palkintojen ehdokkaiden julkistamistilaisuus
19.3.2020

Helsingin keskustakirjasto Oodissa

Mikael Agricola -palkinnon ja J. A. Hollon palkinnon jakotilaisuus
9.4.2020 Helsingissä

Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumi
KäTu2020 17.–18.4.2020
Helsingin yliopistossa

Suomalais-ruotsalainen kääntäjäseminaari
24.–25.9.2020 Turussa

Kansainvälinen kääntäjänpäivä
30.9.2020 Helsingissä

Kaikki tapahtumamme ja koulutuksemme löydät tapahtumakalenteristamme: sktl.fi/tapahtumakalenteri

Seuraava Kääntäjä-Översättaren ilmestyy 20.5., aineistopäivä 17.4.

Vuoden 2020 jäsenmaksut laskutettu

Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton vuoden 2020 jäsenmaksut on laskutettu jäseniltä. Jäsenmaksulasku on lähetetty Sinulle sähköpostitse liiton jäsenrekisteriin ilmoittamaasi sähköpostiosoitteeseen. Mikäli olet valinnut laskutustavaksi paperisen laskun, lasku tulee sinulle postitse. Mikäli olet tilannut e-laskun, e-lasku on saapunut omaan verkkopankkiisi.

Jäsenmaksulaskussa pyydetään maksamaan vuoden 2020 jäsenmaksu. Jos maksat laskun yhdessä erässä, pyydämme maksamaan laskussa mainitun summan kokonaisuudessaan viitenumeroa käyttäen eräpäivään mennessä.

Henkilöjäsenet voivat maksaa jäsenmaksun kuitenkin edelleen **kahdessa yhtä suuressa erässä** ilman erillistä ilmoitusta liitolle. **Jäsenmaksun 1. maksuerän eräpäivä on 29.2.2020 ja 2. erän eräpäivä on 30.3.2020.** Pyydämme jäseniä ystävällisesti maksamaan jäsenmaksun ajallaan. Muistathan aina maksaessasi käyttää laskulla mainittua henkilökohtaista viitenumeroasi.

Mikäli et ole saanut laskua, otathan yhteyttä pian ja tarkistathan, että yhteystietosi ovat ajan tasalla jäsenrekisterissämme. Tarkistathan kuitenkin ensin

postisi ja sähköpostisi roskapostilaatikon, kiitos. Joskus jäsenmaksulasku saattaa joutua roskapostilaatikkoon.

Mikäli Sinulla on maksuvaikeuksia, otathan yhteyttä, etteivät maksut jää rästiin: jasenasiat@sktl.fi.

Jäsenmaksu vuonna 2020

Jäsenmaksu on eri ryhmillä eri suuruinen. Jäsenmaksun suuruudesta vuodelle 2020 päätti yhdistyksen syyskokous

30.11.2019:	
Varsinaiset jäsenet	160 euroa
Koejäsenet	115 euroa
Opiskelijajäsenet	50 euroa
Ulkojäsenet	1100 euroa
Kannatusjäsenet	500 euroa
Kunniajäsen	on vapaa jäsenmaksusta.

Lisätietoa jäsenmaksusta verkkosivuillamme: www.sktl.fi/jasenyyys/jasenmaksu

Mukavaa alkanutta vuotta 2020 kaikille!

Markkinoi osaamistasi hakupalvelussamme!

Ilmoita yhteystietosi sekä kääntämäsi ja/tai tulkkamaasi erikoisalajat ja kieliparit hakupalvelemme (www.sktl.fi/hakupalvelu), jotta toimeksiantajat ja sopivaa asiantuntijaa etsivät tavoittavat sinut!

Muuttuneet yhteystietosi voit ilmoittaa kirjautumalla jäsen sivuille omilla tunnuksillasi tai olemalla yhteydessä toimistoomme: jasenasiat@sktl.fi.

Tule harjoittelijaksi kääntämisen ja tulkkauksen näköalapaikalle

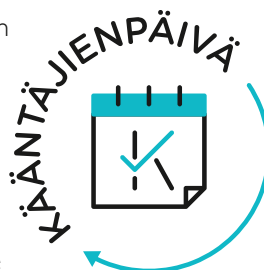
Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry ja Kieliasiantuntijat ry etsivät yhteistä korkeakouluharjoittelijaa toteuttamaan Kansainvälistä kääntäjienpäivää 2020. Neljän kuukauden mittainen harjoittelu jakaantuu keväälle ja alkusyksylle tarkemmin sovittavina ajanjaksoina.

Harjoittelijalta odotamme

- kieli-, käännös- tai tulkkauksen opintoja
- innostusta hyvän työelämän kehittämiseen ja järjestötoimintaan
- hyviä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja.

Oma-aloitteisuus ja aktiivinen ote ovat eduksi työssä.

Kiinnostuithan? Lisätietoja löydät SKTL:n verkkosivuilta: sktl.fi

Jäsen, muista päivittää yhteystietosi!

Yhteystietojen päivittäminen on tärkeää, jotta saamme sinut kiinni tarvittaessa.

Tarkista osoitetietosi jäsen sivuilta, jotta Kääntäjä-Översättaren-lehti tavoittaa sinut jatkossakin!

Ilmoita meille uusi sähköpostisi, jotta saat jatkossakin sähköisen jäsenkirjeemme!

Meidät tavoitat osoitteesta:
jasenasiat@sktl.fi

Seuraava lääketieteen kääntäjien koulutus tammikuussa 2021

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto järjestää seuraavan kaksipäiväisen lääketieteen kääntäjien koulutuksen 8.–9.1.2021 Helsingissä. Mukaan odotetaan noin 50 osallistujaa. Ohjelmatoimikuntaan kuuluvat tänä vuonna **Seija Anttila, Raila Hekkanen** ja **Liisa Mahlamäki**.

Koulutuksessa perehdytään tällä kertaa pediatriaan, tilastotieteeseen, lääkkeiden vaikutusmekanismeihin, genetiikkaan, ihotauteihin, autoimmuunisairauksiin ja harvinaissairauksiin sekä potilaskertomusten kulkeroihin patologian, anatomian, neurologian ja kuvantamistutkimusten näkökulmasta. Ohjelmassa on myös vierailu Uuteen lastensairaalaan. Ohjelma on vielä tässä vaiheessa alustava, joten pidätämme oikeudet ohjelmamuutoksiin.

Koulutukseen ovat tervetulleita kaikki SKTL:n jäsenet. Jos haluat mukaan koulutukseen, mutta et ole vielä jäsen, voit hakea jäsenyyttä verkkosivuillemme: sktl.fi/jasenyys/hae-jasenytta.

Ilmoittautuminen avataan syksyllä 2020. Merkitsethän päivämäärät jo kalenteriin!

Oikaisu:

Kääntäjän numerossa 4/2019 nobelistien suomentajista (s. 19) kertovassa jutussa suomentaja Markku Mannilan sukunimi nimi oli kirjoitettu virheellisesti Manniseksi.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton hallitus vuonna 2020

Hallituksen puheenjohtaja:

Sirpa Alkunen

puheenjohtaja@sktl.fi

Tulkkiyaoston puheenjohtaja:

Ruta Rannat

tulkit@sktl.fi

Kirjallisuuden kääntäjien puheenjohtaja:

Taina Helkamo

kirjallisuudenskaantajat@sktl.fi

Opettajien ja tutkijoiden jaoston puheenjohtaja:

Esa Penttilä

opettajat@sktl.fi

Asiatekstinkääntäjien puheenjohtaja ja hallituksen varapuheenjohtaja:

Marja Ollila

asiatekstinkaantajat@sktl.fi

Tampereen paikallisosaston edustaja hallituksessa:

Pia von Essen

pia.vonessen@sktl.fi

Av-kääntäjien jaoston puheenjohtaja:

Juhana Korhonen

av-kaantajat@sktl.fi

Turun paikallisosaston puheenjohtaja:

Aulikki Vuola

turku@sktl.fi (Turun paikallisosaston yleinen sähköpostiosoite)

Juhani Konkkan suomennoksien tekijänoikeudet lahjoitettiin SKTL:lle

SKTL:n entinen puheenjohtaja Heikki Karjalainen (vas.), Heikki Konkka, SKTL:n toiminnanjohtaja Kristiina Antinjuutti sekä Anita Konkka.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto on saanut lahjoituksena kääntäjä **Juhani Konkkan** (1904–1970) tekijänoikeudet hänen suomennoksiinsa. Lahjoituksen tekivät hänen elossa olevat lapsensa, **Anita, Urho** ja **Heikki Konkka**.

Anita Konkka sanoo, että tekijänoikeuksien lahjoittaminen merkitsee hänelle ja hänen veljilleen hyvää mieltä. ”Tällä tavoin voimme omalta pieneltä osaltamme tähdentää suomentajien suurta merkitystä suomalaiselle kirjallisuudelle ja kulttuurille. Olemme sitä mieltä, että suomentajien merkitys unohdetaan aivan liian usein.”

Juhani Konkka oli inkeriläissyntyinen suomalainen kirjailija ja kääntäjä. Hänet muistetaan humorististen omaelämäkerrallisten romaaniensa ohella mittavasta suomennostyöstään. Konkka toimi suomentajana vuodesta 1939. Hän suomensi lukuisia venäläisiä klassikoita, kuten **Fjodor Dostojevskin, Nikolai Gogolin, Maksim Gorokin, Leo Tolstoin** sekä **Anton Tšehovin** teoksia. Vuonna 1961 Konkka sai Mikael Agricola -käännöspalkinnon **Mihail Šolohovin** *Aron raivaajat* -teoksen suomennoksesta.

Anita uskoo, että tekijänoikeuksien lahjoittaminen Suomen kääntäjien ja tulkkien liitolle olisi ollut hänen isänsä mieleen. ”Todennäköisesti hän siellä missä onkin, myhäilee tyytyväisenä ja toivoo, että hänen suomentamiaan venäläisiä klassikoita lainattaisiin edelleenkin kirjastoista ja kerrytettäisiin siten tekijänoikeustuloja, jotta niillä voitaisiin tukea erityisesti venäjän kielestä ja muista slaavilaisista kielistä käännettävien kirjojen suomentajia.”

Juhani Konkkan tekijänoikeustuotot käytetään suomentajien ammattikunnan hyväksi myöhemmin päätettävällä tavalla.

Teksti ja kuva: Maarit Laitinen

Kirjoittaja on SKTL:n tiedottaja.

”Tällä tavoin voimme omalta pieneltä osaltamme tähdentää suomentajien suurta merkitystä suomalaiselle kirjallisuudelle ja kulttuurille.”

-Anita Konkka

MOT Kielipalvelu®

Tilaa itsellesi MOT 2.0 – uusi Sanakirja.fi-sivustolla toimiva MOT Kielipalvelu® korvaa vanhan MOTin!

Uudella kokonaispalvelulla saat käyttöösi kaikki Kielikoneen kielityökalut, entistä paremman käyttökokemuksen sekä säännöllisemmät sisältöpäivitykset.

MOT Kielipalvelu® sisältää:

- kaikki laadukkaat MOT Sanakirjat®
- sanakirjasisältöä Oxford University Pressiltä
- MOT Kääntäjän®
- MOT Kielentarkistimen™
- Windows-version offline-käyttöön

Lue lisää: bit.ly/sisältömme

SKTL-jäsenetuhintaan:

169 €/vuosi

+ 24 % alv & 10 € laskutuslisä

Tilaa sähköpostitse: myynti@kielikone.fi

Hae nyt apurahaa opintomatkaan, ammattikirjallisuuteen, uusiin IT-hankintoihin, ammattitaitoa edistäviin tarkoituksiin tai ulkomaiseen konferenssiin, seminaariin taikka muuhun koulutukseen! Katso tarkemmat hakukohteet hakuilmoituksestamme verkkosivuiltamme.

Kopiosto-apurahat haettavina 3.2.–28.2.2020

Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton hallitus julistaa haettavaksi kopiointista maksettujen tekijänoikeuskorvausten perusteella Kopiosto-apurahat kääntäjille.

Jaossa on henkilökohtaisia kohdeapurahoja, henkilökohtaisia konferenssi- ja koulutusapurahoja sekä projektiapurahoja. Apurahan käytöstä on annettava selvitys.

Apuraha voi olla suuruudeltaan enintään 2 000 euroa. FIT:in maailmankongressiin vuonna 2020 myönnettävä apuraha voi olla suuruudeltaan enintään 1 500 euroa. SKTL ilmoittaa vähintään 1 000 euron suuriset apurahat verottajalle.

Apurahaa voivat hakea kaikki, jotka ovat kääntäneet tekijänoikeuslaissa tarkoitettua suojattua aineistoa, ts.

- kirjallisuutta (kaunokirjallisuutta tai tieto- ja oppikirjallisuutta)
- artikkeleita sanoma- tai aikakauslehdille tai
- julkaistua asiatekstiä.

Konferenssi- ja koulutusapurahaa voivat hakea myös muut kuin ns. kopioitavaa materiaalia tuottavat kääntäjät ja tulkit. Apurahapäätökset tekee liiton hallitus hakemukset käsittelevän erillisen Kopiosto-työryhmän ehdotuksen perusteella. Apurahan myöntäminen on harkinnanvaraista.

Hakuohjeet: sktl.fi/liitto/apurahat/kopiosto-apurahat/hakuohjeet

Hakemus toimitetaan haku aikana 3.2.–28.2.2020 sähköisen apurahajärjestelmän kautta sktl.apurahat.net.

Kääntäjien, tulkkien ja terminologien maailmanjärjestö FIT:n XXII maailmankongressi järjestetään seuraavan kerran 3.–5.12.2020 Kuuban Varaderossa.

Laitathan päivämäärät jo muistiin, jos suunnittelet matkaa maailmankongressiin! Kopiosto-apuraha kannattaa hakea kevään 2020 haussa.

Kääntäjän kukkanen Teho-osaston perustajille

Vuoden 2019 Kääntäjän kukkanen jaettiin Tamperelle yhteisöllisen työtila Teho-osaston perustaneelle Tehojengi Oylle, eli **Elina Eskolalle**, **Kaisu Keisala-Kasejalle** ja **Hanna Sirniölle**. Palkinto jaettiin Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton syyskokouksen yhteydessä marraskuussa 2019.

Asiatekstinkääntäjien jaoston puheenjohtaja **Marja Ollila** kertoo, että palkintoraati sai arvioitavakseen kaikkiaan neljä palkintoehdokasta, joista jokainen oli huomion ja kiitoksen arvoinen. ”Tehojengi ja Teho-osasto erotuivat joukosta uudella toimintamallilla, joka saa kääntäjät ja monenlaiset alamme sidosryhmät kohtaamaan. Kääntäjän kukkasen palkintoperusteisiin kuuluu yhteistyö, ja se on Teho-osaston ydintä”, hän toteaa.

Palkintoperusteluissa todetaan, että Teho-osasto tukee asiatekstinkääntäjien työedellytyksiä ja ammatillista kehitystä muun muassa tarjoamalla helposti lähestyttävää työskentely- ja tapaamistiloja, törmäyttämällä kääntäjiä ja muiden alojen ammattilaisia ja raikastamalla kääntäjän imagoa suuren yleisön silmissä. Heidän toimintakonseptissaan korostuu kääntäjän rooli avoimena, luovana ja verkostoituvana liike-elämän toimijana.

Elina, Kaisu ja Hanna ovat iloisia saamastaan palkinnosta: ”On mahtavaa saada tunnustusta tehdystä työstä”,

Kääntäjän kukkanen

- SKTL:n asiatekstinkääntäjien jaoston tunnustus-palkinto.
- Palkinnolla halutaan tuoda esiin asiatekstinkääntäjien osaamista ja arvostusta myönteisellä ja raikkaalla tavalla.
- Jaetaan jaoston jäsenten tekemien ehdotusten perusteella noin joka toinen vuosi.
- Kiertopalkintona kulkee **Nina Sarkiman** valokuvateos *Vajaasti täydellinen* (2014).

he kiittävät. Tehojengin vuosi 2020 näyttää myös hyvältä: Teho-osasto on saanut uusia asiakkaita ja Elina, Kaisu ja Hanna ideoivat parhaillaan kaikenlaista uutta jäsentensä hyväksi. He kertovat myös sisustaneensa Teho-osaston tiloja uusiksi niin, että ne sopivat entistä paremmin myös koulutusten ja muiden tilaisuuksien järjestämiseen

Lue lisää Teho-osastosta osoitteessa www.teho-osasto.fi.

Teksti ja kuva: Maarit Laitinen

Kirjoittaja on SKTL:n tiedottaja.

Kuvassa oikealta vasemmalle: Asiatekstinkääntäjien jaoston puheenjohtaja Marja Ollila ojensi Kääntäjän kukkasen Kaisu Keisala-Kasejalle ja Elina Eskolalle SKTL:n syyskokouksen yhteydessä marraskuussa 2019.

Mikä valtioneuvoston englannin kääntäjää sykähdyttää?

Taru Virtanen selvitti 23.11.2019 tarkastetussa väitöskirjatutkimuksessaan valtioneuvoston englannin kielen kääntäjien käsityksiä työnsä arvostuksesta ja työtyytyväisyydestään. Tutkimuksessa tarkasteltiin myös kääntäjien omaa roolia työnkuviensa muokkaajina sekä etsittiin uusia lähestymistapoja näitä kokemuksia selittävien tekijöiden tutkimiseen.

Karkeana yleistyksenä aiemman tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että kokemus kääntämisen arvostuksesta on ollut heikko sekä kääntäjien itsensä että ammatin ulkopuolisten ihmisten keskuudessa. Samalla on kuitenkin havaittu viitteitä siitä, että kääntäjät nauttivat työstään. Taru toteaa, että hänen tutkimuksensa pontimina olivat juuri nämä keskenään ristiriitaisilta vaikuttavat tulokset.

Kaksiosainen tutkimuskysymys

Tutkimus paneutuu ensin siihen, millaiseksi valtioneuvoston englannin kääntäjät kokivat työnsä arvostuksen ja työtyytyväisyytensä – niin yhteiskunnallisesti kuin ennen kaikkea omassa työympäristössään. Toisena tavoitteena oli kartoittaa ja avata näitä kokemuksia selittäviä tekijöitä ja kääntäjien omaa roolia suhteessa niihin.

Tutkimuksen viitekehys nojaa vahvasti positiivisen psykologian perusajatuksiin, jossa tarkastelun keskiöön nostetaan ne tekijät, jotka elämässä, ja tässä tapauksessa työelämässä, edistävät ihmisten, ryhmien ja instituutioiden kukoistamista ja optimaalisen toiminnan edellytyksiä.

Pääasiallisen aineiston muodostavat henkilökohtaiset haastattelut. Haastatteluihin osallistui, yhtä lukuun ottamatta, kaikki valtioneuvostossa tuolloin työskennelleet englantia työkielenään käyttäneet kääntäjät - yhteensä 16.

Haastatteluaineistoa täydentää kaikille valtioneuvoston kääntäjille suunnatun kyselytutkimuksen avulla kerätty, pääosin määrällinen aineisto. Verkkokyselynä toteutettu kysely oli osa valtakun-

nallista tutkimusta, jonka tavoitteena oli koota tietoa kääntäjien käsityksistä ammattikuvastaan ja ammattinsa arvostuksesta Suomessa. Kyselyyn vastasi 28 valtioneuvoston kääntäjää, joiden työkieliä olivat ruotsi, englanti ja venäjä – määrällisesti tässä järjestyksessä.

Työn arvostuksesta

Aineiston perusteella myös tutkimuksen kohteena olleet valtioneuvoston kääntäjät kokivat työnsä yhteiskunnallisen arvostuksen heikoksi – samaan aikaan he kuitenkin kokivat oman työnsä arvostuksen työpaikallaan erittäin korkeaksi.

Vasemmalta oikealle: Taru Virtasen väitöstilaisuudessa 23.11.2019 kustoksena oli professori Lauri Carlson ja vastaväittäjänä professori Kaisa Koskinen.

Osa tästä erosta selittyi aiemmissa tutkimuksissa esiin nousseiden tekijöiden – palkkauksen, asiantuntijuuden, näkyvyyden ja vaikuttamismahdollisuuksien – avulla. Haastattelujen avulla näiden neljän parametrien sisällöstä piirtyi kuitenkin aiempaa yksityiskohtaisempi kuva.

Palkkauksen osalta englannin kääntäjät olivat tyytyväisiä siihen, että heidän tehtävänsä asetui ministeriöiden asiantuntijapalkkaluokkiin sekä siihen että vakituinen työ turvasi myös vakituisen tulon ja myöhemmin myös eläkkeen. Närää valtioneuvoston englannin kääntäjien keskuudessa herätti kuitenkin se, että ministeriöstä – ja joskus myös työkielestä – riippuen, samasta työstä maksettiin eri palkkaa.

Kaikki valtioneuvoston kääntäjät katsoivat työnsä olevan asiantuntijatyötä. Erityistä harmitusta herätti kuitenkin usein vallalla oleva käsitys, jonka mukaan ”kaikki osaavat englantia”. Henkilökohtaisten suhteiden ja kanssakäymisen ministeriöiden toimeksiantajien kanssa katsottiin vahvistavan asiantuntija-aseman saavuttamista. Kokonaisuutena valtioneuvoston englannin kääntäjät kokivat olevansa monikielisen viestinnän ammattilaisia ja toivoivat tulevansa laajemmin huomioiduiksi juuri tässä merkityksessä.

Valtioneuvoston englannin kääntäjät katsoivat, että heidän näkyvyytensä ilmeni kahdella tasolla: yhtäältä kääntämisen ja kääntäjien sisäisenä näkyvyytenä osana ministeriön toimintaa ja toisaalta ulkoisena näkyvyytenä esimerkiksi verkkosivuilla ja ennen kaikkea englanniksi käännettyjen tekstien muodossa. Jälkimmäisen kaltainen näkyvyys koettiin selvästi tärkeämmäksi ja keskeiseksi osaksi ministeriöiden kansainvälisen imagon ja uskottavuuden rakentamista.

Näkyvyyden tapaan vaikuttamismahdollisuuksien katsottiin toteutuvan ensisijaisesti käännettyjen tekstien ja niillä saavutettavan vaikuttavuuden muodossa. Valtioneuvoston englannin kääntäjät kokivat myös, että heillä oli varsin hyvät mahdollisuudet vaikuttaa työnsä tekemisen tapoihin ja työnsä laatuun sekä tulla kuulluksi valtioneuvoston kääntämisen lähitulevaisuutta koskevissa suunnitelmissa.

Edellä mainittujen arvostusta määrittävien parametrien lisäksi aineistosta nousi esiin myös muita arvostuksen kokemukseen vahvasti vaikuttaneita tekijöitä. Näistä mainittakoon tunne yhteenkuuluvuudesta ja työn merkityksellisyydestä sekä oma asenne ja halu löytää keinoja arvostuksen lisäämiseksi. Ne nousivat korostetusti esiin myös työtyytyväisyyden yhteydessä.

Työtyytyväisyydestä

Yksinkertaisimmillaan työtyytyväisyys kertoo siitä, millaisia tunteita ihminen liittää työhönsä ja sen eri puoliin – miten paljon hän pitää tai ei pidä työstään.

Työtyytyväisyyden analyysissä Taru sovelsi työn haasteiden ja voimavarojen mallia. Työn haasteilla tarkoitetaan työn kuormitustekijöitä. Työn voimavaratekijät puolestaan ovat niitä työn piirteitä, jotka auttavat kohtaamaan ja vähentämään työn koettuja vaatimuksia ja jotka edesauttavat työn tavoitteiden saavuttamista. Positiivisen psykologian perusajatuksen mukaisesti tutkimus paneutui valtioneuvoston kääntämiseen liittyvien voimavarojen tarkasteluun. Fokus oli tarkoituksellisesti tekijöissä, jotka auttavat onnistumaan ja synnyttävät halua tehdä työ hyvin.

Haastattelussa kaikki valtioneuvoston englannin kääntäjät kertoivat olevansa joko erittäin tyytyväisiä, tyytyväisiä tai melko tyytyväisiä työhönsä. Samassa yhteydessä noin puolet heistä katsoi kääntämisen olevan myös kutsumusammattinsa.

Työtyytyväisyyden kokemusta selittävien työn voimavaratekijöiden määrä ja kirjo oli ilahduttavan runsas. Tärkeimmiksi voimavaratekijöiksi nousivat työtehtäviin liittyvät voimavarat, kuten työn palkitsevuus, kehittävyys ja monipuolisuus – ne liittyivät esimerkiksi tunteeseen siitä, että ammatissa ei ole koskaan valmis ja että se tarjoaa vuosienkin jälkeen yhä Heureka-hetkiä.

Myös työyhteisön vuorovaikutukseen liittyvät voimavarat kuten työyhteisön tuki, palaute ja arvostus olivat isossa roolissa. Positiiviseksi palautteeksi koettiin esimerkiksi se, että toimeksiantajasta ei kuulunut mitään. Negatiivinen palaute puolestaan saattoi ilmetä epäsuorasti niin, että joltakin toimeksiantajalta ei enää tullut käännöspyyntöjä. Konkreettisen palautteen puutetta korvattiin eräänkin kääntäjän mukaan taputtamalla välillä itse itseään selkään.

Tämä kertoo valtioneuvoston englannin kääntäjien hyvästä itsetunnosta ja liittyy työn henkilökohtaisiin voimavaroihin, jotka vahvistavat itsetuntemusta, uskoa pärjäämiseen, luovuutta ja osaamista. Tästä esimerkkinä erään haastateltavan toteamus: ”Osaan hommani. Täytän paikkani ihmiskunnassa, universumissa.”

Organisaatioon liittyvinä voimavaroina esiin nostettiin työpaikan ilmapiiri, käytössä olevat työvälineet sekä työn varmuus – tässä yhteydessä erityisesti suhteessa freelancekääntäjien tilanteeseen.

Työn järjestämiseen yleensä liittyvät voimavarat jäivät varsin vähälle huomiolle. Tämä saattaa johtua valitusta lähestymistavasta, jossa työn arkisemmat voimavarat, kuten esimerkiksi työaikojen joustavuus ja työroolien selkeys, jäivät vähemmälle huomiolle.

Työn tuunaamisesta

Voimavaratekijöiden lisäksi Taru tutki valtioneuvoston englannin kääntäjien omaa roolia suhteessa tunnistetuihin voimavaroihin analysoimalla heidän toimintaansa oman työnsä tuunaajina. Tuunaamisella (job crafting) tarkoitetaan työntekijöiden oma-aloitteista ja omasta kiinnostuksesta lähtevää toimintaa työtehtävien muuttamiseksi siten, että työ ja omat voimavarat sopisivat mahdollisimman hyvin yhteen.

Aineiston perusteella englannin kääntäjät osoittautuivat varsin aktiivisiksi työnsä tuunaajiksi. Virallista toimenkuvaa ja työn mielekkyyttä oli lisätty työn sisältöä ja työtapoja tuunaamalla, työhön liittyviä vuorovaikutussuhteita tuunaamalla sekä omia, työhön liittyviä näkökulmia tuunaamalla.

Nyt tehdyn tutkimuksen perusteella ei voida kuitenkaan sanoa mitään työn arvostuksen, työtyytyväisyyden ja työn tuunaamisen kokemusten keskinäisistä vaikutussuhteista tai -suunnista valtioneuvostossa. On siis mahdotonta sanoa mitään tyhjentävää valtioneuvoston roolista työn arvostusta ja työtyytyväisyyttä ylläpitävänä ja edistävänä työpaikkana suhteessa valtioneuvoston kääntäjien omaan toimintaan tässä asiassa – etenkin kun tässä tutkimuksessa huomio oli korostetusti vain työn positiivisissa tekijöissä.

Oma merkityksensä lienee kuitenkin sillä, että koska kääntäminen ja kääntäjät ovat olleet kiinteä osa valtioneuvoston toimintaa niin pitkään, sen ympärille on ollut mahdollista syntyä toinen toisiaan vahvistavia, jos ei nyt aivan kukoistusta, niin ainakin arvostusta ja työtyytyväisyyden käsityksiä puolin ja toisin tukevia kehiiä.

Teksti: Taru Virtanen

What makes a government translator tick?: Examining the Finnish government English translators' perceptions of translator status, job satisfaction and the underlying factors:

<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/306469>

In-house-kääntäjiä – onko heitä? In-house-kääntäjät työnantajakentällä ja organisaatioissa

In-house-kääntäjille osoitettu kysely osoittaa, että kääntämiseen painottuvia kuukausipalkkaisia työtehtäviä on edelleen merkittävä määrä niin yksityisellä kuin julkisellakin sektorilla. Tehtävät sijoittuvat eri osiin työnantajaorganisaatiota hallinnosta viestintään tai markkinointiin, ja tehtävänimikkeiden kirjo on suuri.

Vuonna 2018 tekemämme kyselytutkimus antaa moninaisen kuvan Suomen in-house-kääntäjistä. Tutkimus osoittaa, että kääntämiseen painottuvia kuukausipalkkaisia työtehtäviä on edelleen monipuolisesti sekä julkisella että yksityisellä sektorilla. Kyselyyn vastanneesta 223 henkilöstä 185 työskenteli vastaushetkellä tällaisessa tehtävässä. Lisäksi vastauksia kerättiin 168 jo päättyneestä työsuhteesta, joten aineisto kertoo myös alan muutoksista. Yksittäinen vastaaja pystyi raportoimaan yhdestä nykyisestä ja kahdesta päättyneestä työsuhteesta.

Kieliala on naisvaltainen myös tämän kyselyn perusteella, sillä vastaajista 85 prosenttia oli naisia (miehet 13 %, muu/ei halua vastata 2 %). Vastaajien keski-ikä oli 46

In-house-kääntäjien määrä

- Suomessa on n. 4000 ammattikäntäjää (arvio: Ruokonen & Mäkisalo 2018)
- Euroopassa in-house-kääntäjiä on n. 20 % kaikista kääntäjistä (Pym ym. 2012)
- Suomen in-house-kääntäjien määrä 2010-luvulla olisi siten ollut n. 800

vuotta (mediaani 44). Kyselyn perusteella suomalaiset in-house-kääntäjät ovat myös korkeasti koulutettuja. Selvä enemmistö eli 180 kaikista 223 kyselyn vastaajista

Minna Hjort (vas.) ja Minna Ruokonen.

Tyypillinen vastaaja

- 44-vuotias nainen, joka on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon
- työskentelee yrityksessä tai valtiolla kolmen hengen tiimissä
- työkielenä suomen lisäksi ruotsi ja/tai englanti

kertoi suorittaneensa ylemmän korkeakoulututkinnon. Kandidaatintutkinto oli 18 vastaajalla, diplomikielenkääntäjän tutkinto 12:lla ja jokin muu koulutustausta 13 vastaajalla. Valtaosalla vastaajista (193) oli kielialan tutkinto, ja niistä 115 oli jokin kääntämisen alan tutkinto (DKK tai HuK- tai FM-tutkinto, jossa kääntäminen pääaineena tai suuntautumisalana). Viisitoista vastaajaa oli suorittanut jonkin muun kuin kielialan tutkinnon. Vastaushetken työsuhteista 89 eli lähes puolet (48,1 %) sijoittui yksityiselle sektorille, kun taas valtionhallinnossa tai kunnallisella sektorilla työskenteli 68 vastaajaa (36,8 %). Lisäksi vastaajajoukossa oli viisi (2,7 %) kansainvälisessä ja 14 (7,6 %) kotimaisessa kolmannen sektorin organisaatiossa työskentelevää henkilöä.

Yksityisen sektorin työnantajien kirjo oli merkittävä: kääntäjiä työllistävät yritykset toimivat kielipalvelusektorin lisäksi mm. elintarvikealalla, pankki- ja vakuutus- alalla, lakisektorilla, kiinteistö- ja turvallisuusalalla, pelialalla, autoteollisuudessa, lääke- ja kosmetiikka-alalla sekä matkailualalla. Työnantajajoukko näyttäisi jonkin

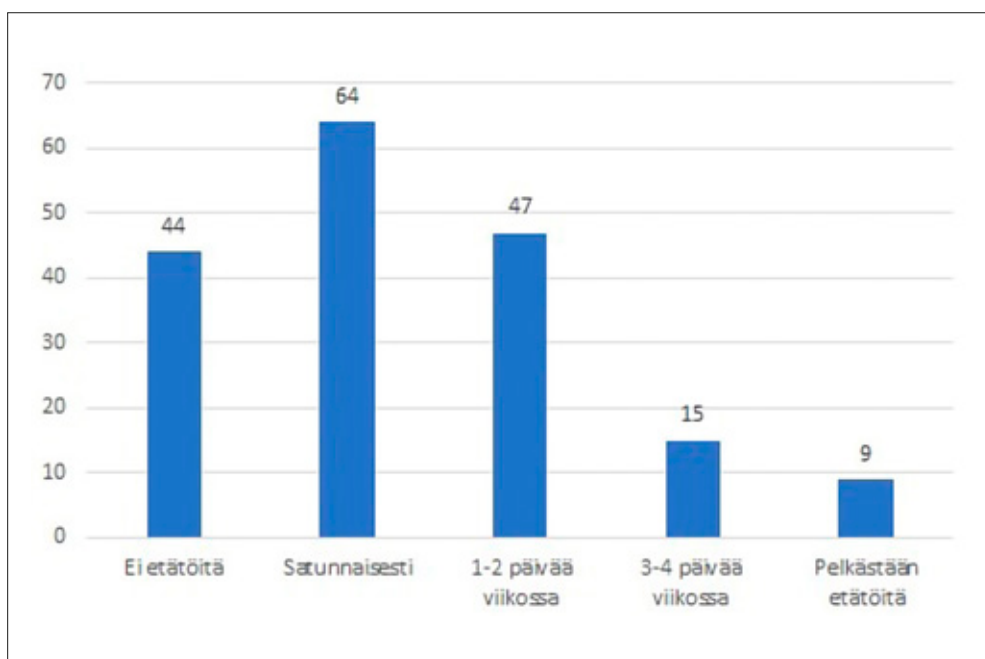
verran muuttuneen, kun vertaillaan vastaajien vastaus- hetken työsuhteita ja aiempia työsuhteita. Vastausten perusteella keskikokoisten kielipalvelualan yritysten in-house-kääntäjien määrä olisi lähes puolittunut, kun taas kansainvälisten yritysten työsuhteiden määrä olisi kasvussa.

Vastaushetkellä in-house-tehtävissä työskentelevistä kääntäjistä lähes 70 prosentilla oli tehtävänimikkeenään kääntäjä tai kielenkääntäjä[1]. Muiden nimikkeiden kir- jo oli laaja: käännoistyötä tehtiin esimerkiksi sellaisilla titteleillä kuin tiedotuspäällikkö, viestintäsuunnittelija, erityisasiantuntija, ohjekirjavastaava ja kielivirkamies. Myös englanninkielisiä nimikkeitä esiintyi. Niihin kuu- luivat muun muassa clinical trial administrator, copy- writer, translation service manager ja storyteller.

Missä on kääntäjän paikka?

Tutkimuksen mukaan suomea työkielenään käyttävillä in-house-kääntäjillä on yleensä muita kääntäjiä kolle- goinaan: keskimäärin he työskentelevät kolmen hengen tiimissä. Organisaation ainoana kääntäjänä toimi vas- taajista 25, ja vain 6 vastaajaa ilmoitti organisaatiossaan olevan yli sata tai satoja kääntäjiä.

Organisaatiossaan vastaajat työskentelivät tyypillisesti osana käännoyksikköä tai -tiimiä. Sen sijainti orga- nisaatiossa kuitenkin vaihteli: käännoyksikkö saattoi kuulua esimerkiksi laajempaan viestintäyksikköön (34 vastaajaa), hallinnolliseen yksikköön (25), käänno- tai

Kuvio 1: Etätöiden tekemi- nen kyselyajankohtana (179 vastausta)

kielipalveluihin (24), sisäisiin palveluihin (23) tai myyntiin tai markkinointiin (14). Positiivista on, että suurin osa vastaajista (80 %) koki sijaintinsa organisaatiossa parhaaksi mahdolliseksi. Avovastausten perusteella osa vastaajista arvosti erityisesti työskentelyä lähellä sisäisiä asiakkaita tai erikoisalan asiantuntijoita, osa yhteistyötä muiden kääntäjien kanssa.

Vastaajat työskentelivät yleensä fyysisesti samassa paikassa kuin se laajempi organisaatiokokonaisuus (viestintä, hallinto jne.), johon he kuuluivat. Tosin peräti 41 vastaajan työpiste sijaitti muualla. Kiinnostavaa on myös, että vaikka in-house-kääntäminen kirjaimellisesti tarkoittaa työnantajan ”talossa” ja tiloissa tehtävää työtä, etätöitä teki varsin moni. Myös pelkästään etätöitä tekeviä in-house-kääntäjiä oli jonkin verran, 9 vastaajaa.

Runsaiden etätöiden vaikutusta in-house-kääntäjän työkuvaan ja työskentelyyn olisi mielenkiintoista tutkia tarkemmin. Samoin olisi kiinnostavaa selvittää, mistä syistä runsaasti etätöihin on päädytty: onko ratkaisulla tavoiteltu joustavuutta, tilakustannussäästöjä tai jotakin muuta? Kyselyn avovastaukset antavat viitteitä siitä, että etätöitä voidaan tehdä sekä työntekijän että työnantajan aloitteesta ja sekä työnhyvinvointia lisäävistä että käytännön sanelemista syistä.

Työnkuva: muutakin kuin kääntämistä

Kyselyssä in-house-kääntäminen määriteltiin työ- tai virkasuhteiseksi tehtäväksi, jossa kääntäminen on ”keskeinen osa työnkuva”. Vastaamishetkellä tällaisessa tehtävässä työskennelleet vastaajat ilmoittivatkin käyttävänsä kääntämiseen keskimäärin 72 prosenttia työajastaan, kun muut monikieliseen viestintään liittyvät tehtävät veivät keskimäärin 20 prosenttia ja muut tehtävät 19 prosenttia kääntäjien työajasta. Osuudet eivät olleet muuttuneet merkittävästi aiemmista työsuhteista, joissa vastaavat luvut olivat 76 prosenttia, 18 prosenttia ja 17 prosenttia työajasta. Yli puolet (58,7 %) kaikista vastaajista kertoi kuitenkin työtehtävien osuuksissa tapahtuneen jonkinlaisia muutoksia. Avovastauksissa mainittiin useimmin (35 mainintaa) muiden monikielisyyteen liittyvien tehtävien lisääntyminen. Sillä tarkoitettiin esimerkiksi erilaisia käännösprojektien hallintaan ja ulkoistamiseen liittyviä tehtäviä sekä raportointia, tekstien käsittelyä ja tekstintuotantoa. Useita mainintoja saivat myös teknologiaan liittyvät muutokset kuten lisääntynyt käännösmuistiohjelmien hallinta.

Kaiken kaikkiaan vastauksissa hahmottuu kuva moninaisissa ympäristöissä ja tehtävissä työskentelevistä kääntäjistä, joiden osaamiselle on nykypäivänä edelleen monipuolista käyttöä. Kääntäjän työnkuva ja työn tekemisen fyysiset ja organisatoriset paikat tulevat varmas-

ti muuttumaan edelleen, mutta tämä voi myös monipuolistaa ja joustavoittaa tehtäviä mielekkäällä tavalla, kunhan kääntäjillä itsellään on mahdollisuus vaikuttaa. Kiinnostavaa on myös nähdä, miten tulevaisuus muuttaa kääntäjien työllistymistä ja työllistäjiä.

Teksti: Minna Hjort ja Minna Ruokonen

Minna Hjort työskentelee englannin kielen yliopistopettajana Turun yliopistossa ja on toiminut in-house-kääntäjänä mm. Telialla ja Viestintävirastossa.

Minna Ruokonen on englannin kielen ja kääntämisen yliopistonlehtori Itä-Suomen yliopistossa.

Viitteet

Pym, Anthony, François Grin, Claudio Sfreddo & Andy L. J. Chan (2012). The Status of the Translator Profession in the European Union 7/12. Studies on Translation and Multilingualism. European Commission. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4e126174-ea20-4338-a349-ea4a73e0d850>.

Ruokonen, Minna & Minna Hjort (2019) O Translator, Where Art Thou? In-House Translators' Physical Location and Organisational Position. In Hirsto, Heidi, Mona Enell-Nilsson & Nicole Keng (eds) Työelämän Viestintä II, Workplace Communication II. VAKKI-symposium XXXIX 7.–8.2.2019. VAKKI Publications 10, 95–108. http://www.vakki.net/publications/no10_fin.html.

Ruokonen, Minna & Jukka Mäkisalo (2018). Middling-status profession, high-status work: Finnish translators' status perceptions in the light of their backgrounds, working conditions and job satisfaction. *Translation & Interpreting* 10(1), 1–17. <http://www.trans-int.org/index.php/transint/article/view/681>

[1] Tuloksiin on voinut vaikuttaa tiedonkeruutapa: kyselykutsu lähetettiin vastaajille kääntäjien ammattijärjestöjen ja Käännöstiede-Facebook-ryhmän kautta sekä suoraan sähköpostilla organisaatioihin, joissa tietomme mukaan oli käännöstyötä päätehtävänäan tekeviä henkilöitä.

SKTL:n ensimmäisen mentoriohjelman Tampereen-aloitustilaisuus pidettiin maaliskuussa 2018.

© Maarit Laitinen

SKTL:n mentoriohjelma jatkuu

SKTL aloittaa uuden mentoriohjelman keväällä 2020. Uusi mentoriohjelma noudattelee edellisen mentoriohjelman perusperiaatteita, kuten vapaaehtoisuutta, luottamuksellisuutta ja aktorilähtöisyyttä, mutta poikkeaa pilottihankkeesta siinä, että yhtä yhteistä aloitusajankohtaa ei ole. **Nyt alkavaan mentoriohjelmaan voi hakea ympäri vuoden.** Toivomme pystyvämme näin tarjoamaan mentorointimahdollisuuden mahdollisimman monelle käännös- tai tulkkausallalla aloittelevalle jäsenellemme. Jatkuvahakuisuudella tavoittemme myös monipuolista mentoritarjontaa, kun aloitusajankohta ei ole rajoittamassa konkarijäsentemme hakeutumista tähän tärkeään vapaaehtoistyöhön.

Yhteinen aloitustilaisuus korvataan keskustelulla, jossa mentoriohjelman vetäjä kertoo parin kanssa mentoroinnin keskeiset periaatteet ja vahvistaa mentoriparin osapuolten rooleja kuvaamalla sekä aktorin että mentorin tehtäviä ja vastuuta mentoriohjelman kuluessa. Lisäksi keskustelussa pyritään selkeyttämään aktorin mentoriohjelmalle asettamia tavoitteita. Päätöstilaisuus korvataan yksityiskohtaisella palautelomakkeelle, joka sisältää myös omien tavoitteiden ja oman toiminnan reflektointia. Mikäli pari haluaa, mentoriohjelman voi päättää myös keskusteluun mentoriohjelman vetäjän kanssa.

Koulutuspaketit auttavat alkuun

Mentori saa ennen mentorivuoteen sitoutumista luettavakseen koulutuspaketin, jossa mentoroinnin keskeiset periaatteet ja mentorin roolin mukana tulevat tehtävät ja vastuut kuvataan seikkaperäisesti. Samoin tuleville mentoreille selviää, mitä mentorointi ei ole. Aktori saa mentoriohjelmaan hyväksymisen jälkeen oman materiaalipaketin, joka sisältää tietoa mentoroinnista ja aktorin roolista sekä erilaisia tehtäviä, joiden avulla voi kiteyttää omia tavoitteitaan.

Mentoriohjelma käynnistyy kevättalvella

Mentoriohjelman käynnistäminen alkaa mentoreiden valinnalla. Edelliseen mentoriohjelmaan osallistuneisiin mentoreihin sekä edellisen mentorihauun aikana ilman aktoria jääneisiin mentoreihin ollaan yhteydessä helmikuun aikana. Kotisivuille avataan myös lomake, jolla mentoriksi halukas voi hakea tehtävään. Vain varsin kokenut kääntäjä tai tulkki voi toimia mentorina. Jo kerran mentoriohjelmaan hyväksytyjen mentoreiden ei enää tarvitse täyttää hakulomaketta, ellei heidän työnkuvasaan ole tapahtunut muutoksia.

Mentorit saavat edelleen mentorivuodesta korvaukseksi yhden vuoden jäsenmaksuhyvityksen. Hyvityksen saa mentorivuoden päättymistä seuraavan vuoden jäsenmaksusta. Sekä aktori että mentori sitoutuvat vuoden mittaiseen mentorointitijaksoon, jonka aikana säännöllinen yhteydenpito ja mentorin antama ammatillinen tuki helpottaa aktorin alkutaivalta kääntäjänä tai tulkkina.

Aktorihaku alkaa myöhemmin keväällä ja siitä tiedotetaan jäsenkirjeessä ja SKTL:n verkkosivuilla. Aktoriksi voivat hakea varsinaiset jäsenet sekä vastavalmistuneet opiskelijajäsenet, jotka ovat hakeneet varsinaista jäsenyyttä. Myös varsinaiseksi jäseneksi siirtyvä koejäsen voi hakea mentoriohjelmaan.

Teksti: Hanna Pippuri

Kirjoittaja on SKTL:n mentoriohjelman vetäjä.

Uudet laatusuositukset yhtenäistävät av-alan käytänteet

Televisiossa, suoratoistopalveluissa ja tallenteilla käytettäville av-käännöksille laaditut kansalliset laatusuositukset julkistettiin tammikuussa 2020.

Aikaisemmin Suomessa television ja suoratoistopalvelujen tekstityksiä tuottavalla organisaatiolla on ollut omat mallinsa ja vaatimuksensa, mikä on johtanut tekstityskäytänteiden suureen vaihtelevuuteen. Ohjelmien tekstityksille on nyt laadittu yhtenäiset suomen- ja ruotsinkieliset suositukset, joita eri kanavat ja suoratoistopalvelut voivat noudattaa. Uusilla suosituksilla pyritään osaltaan parantamaan tekstitysten laatua.

Inspiraatio norjalaisilta kollegoilta

Projektin alullepanijoina olivat Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto, Kieliasiantuntijat-yhdistys sekä Kotimaisten kielten keskus Kotus. Suositukset on laadittu yhteistyössä kääntäjien, käännöstoimistojen, tv-kanavien ja suoratoistopalveluiden edustajien kanssa.

Laatusuositusprojekti sai alkusysäyksensä siitä, kun norjalaisen av-kääntäjien järjestön NAViO:n varapuheenjohtaja **Henrik W. Johnsen** kävi vuonna 2018 Suomessa esittelemässä norjalaisten tekemää av-käännösstandardia.

Työryhmässä asiantuntijoita av-kääntämisen eri osa-alueilta

Vuoden 2019 alussa suositusten laatimista varten koottiin Suomessa kääntäjätyöryhmä, johon kuuluivat **Iloona Ahlgren, Tiina Holopainen, Anna-Maija Ihander, Eivor Konttinen** ja **Kaisa Vitikainen**. Heillä oli painavat syyt lähteä mukaan hankkeeseen.

Yliopisto-opettaja Tiina Holopainen oli mukana työryhmässä av-kääntämisen tutkimuksen edustajana. Hän kertoo lähteneensä mukaan mielellään, sillä av-kääntämisen opettajana hän on usein joutunut pohtimaan normeja ja konventioita ja niiden merkitystä itse työssä, yksittäisissä av-käännöstehtävissä. ”Tärkeintä on, että suomalaisten av-kääntäjien ammattikunnassa jo pitkään koetellut ja hyväksi todetut käytänteet on saatu kirjattua ylös.”

Yleisradiossa työsekentelevä av-kääntäjä Eivor Konttinen oli mukana ruotsintajien edustajana työryhmässä. Hän toteaa lähteneensä mukaan projektiin, koska yhteisten laatusuositusten kehittäminen on hänen mielestään merkittävimpiä tapahtumia av-kääntämisen suomalaisessa historiassa. ”Alan osaaminen on aikoinaan syntynyt ja kehittynyt Yleisradiossa, jossa alkoivat maamme ensimmäiset tv-lähetykset. Koen siis myös työnantajani puolesta vastuuta ammattiosaamisestamme ja sen vaalimisesta.” Hänen mukaansa oli jo korkea aika dokumentoida pitkät perinteet ja käytänteet. ”Niitä uhkaavat etenkin anglosaksisista maista tulevat toisenlaiset käytänteet, joissa ei ole osattu huomioida katsojan tarpeita yhtä hyvin kuin Pohjoismaissa.”

Av-kääntäjä ja ohjelmatekstittäjä Kaisa Vitikainen kertoo lähteneensä mukaan työryhmään, koska on nähnyt suomalaisilla tv-kanavilla hyvin kirjavia tekstityskäytäntöjä – suoratoistopalveluista puhumattakaan. Av-kääntäjä Iloona Ahlgren puolestaan kertoo törmänneensä siihen, että monet kansainväliset asiakkaat käyttävät av-käännöstensä ohjeina erään suoratoistopalvelun tekstitysohjeita, jotka kuitenkin eroavat monelta osin niistä käytännöistä, joihin Suomessa on totuttu. Hänestä ja Kaisasta laatusuositukset antavat niin kääntäjille kuin käännöstoimistoillekin jotain kättä pidempää, jos asiakas vaatii poikkeamaan yleisistä käytännöistä.

”Oli kaikkien etu, että käytäntöjä yhtenäistettiin.”

– Kaisa Vitikainen

Laatusuosituksista hyötyvät niin kääntäjät kuin katsojat

Av-kääntäjä Anna-Maija Ihander kertoo, että kääntäjätyöryhmä kävi ensi töikseen läpi kaikki saatavilla olevat ohjeistukset. Kun lähteistä oli kerätty kaikki tarpeellinen tieto, laadittiin niiden pohjalta ensimmäinen luonnos, joka esiteltiin hankkeeseen osallistuville alan toimijoille kesällä 2019 pidetyssä aloitustilaisuudessa.

Anna-Maija painottaa, että oli tärkeä laatia sellaiset ohjeet, joiden takana kaikki toimijat saattoivat seistä. Hän kuitenkin toteaa hankkeeseen osallistuneiden olleen kaikesta samoilla linjoilla ja huomauttaa, että laatusuosituksissa ei sinänsä ole mitään uutta. ”Alan käytännöt olivat jo yhtenäiset, tieto vain oli hiukan levällään.”

Laatusuosituksiin on koottu hyvälle käännöstekstitykselle yleisiä ominaisuuksia, kuten luettavuus, ja millä tavoin niihin voidaan vaikuttaa. Niiden tarkoituksena on osaltaan toimia laadun merkkinä käännösten tilaajille ja teettäjille sekä vakiinnuttaa av-käännösalan sanastoa. ”Oli kaikkien etu, että käytäntöjä yhtenäistettiin”, toteaa Kaisa Vitikainen.

Anna-Maija korostaa, että suositusten keskeinen tehtävä on myös alan ammattimaisuuden ja alalla toimivien ammatti-identiteetin korostaminen. Työryhmän jäsenet painottavat, että vaikka laatusuositukset toimivat kään-

Suosituksen keskeinen tehtävä on myös alan ammattimaisuuden ja alalla toimivien ammatti-identiteetin korostaminen.

täjälle ohjenuorana, ne eivät ole mitään määräyksiä, joita pitää noudattaa orjallisesti. Lopullisen käännösratkaisun tekee kuitenkin aina kääntäjä omaan ammattitaitoonsa ja harkintakykyynsä nojaten. ”Tärkeintä on lopulta aina se, millä keinoin juuri käsillä oleva av-teos toimii parhaiten tekstitettyinä versiona”, Tiina Holopainen lisää.

Laatusuositukset erikseen niin suomenkielisille kuin ruotsinkielisille ruututeksteille

Ruotsinkielinen laatusuositus pohjautuu suomenkieliseen versioon, mutta siinä otetaan huomioon ruotsin kielen erityispiirteet. ”Suositusten pääperiaatteet ovat käytännössä aivan samat suomeksi ja ruotsiksi”, Eivor Konttinen toteaa.

Vasemmalta oikealle: Anna-Maija Ihander, Eivor Konttinen, Tiina Holopainen, Harriet Eriksson, Kaisa Vitikainen ja Ilona Ahlgren.

Siinä vaiheessa kun suomenkieliset laatusuositukset saatiin valmiiksi, kirjoittivat neljä Ylen vakituista ruotsintaja-toimittajaa, Eivorin ohella **Harriet Eriksson**, **Hasse Hägerfelth** ja **Jonatan Pedersen**, ruotsinkielisen version suomenkielisen pohjalta. Tämä versio hyväksyttiin kaikilla niillä osapuolilla, jotka halusivat sen allekirjoittaa ja ottaa käyttöön omassa toiminnassa. Myös kotimaisten kielten keskuksen edustaja **Maria Fremer** osallistui tekstin laatimiseen.

Mitä seuraavaksi?

Anna-Maija kertoo, että seuraavaksi laatusuositukset käännetään englanniksi, jotta suosituksia voidaan hyödyntää myös kansainvälisesti. Lisäksi vuoden 2020 aikana ohjelmatekstityksiä eli suomen- ja ruotsinkielisten ohjelmien suomen- ja ruotsinkielisiä tekstityksiä varten laaditaan myös omat suositukset.

Tämän lisäksi tarkoituksena on selvittää, voidaanko laatusuositusten pohjalta laatia kansallinen SFS-standardi. Anna-Maija kuitenkin painottaa, että tälle on ehtona se, laatusuositusten pitää olla kaikkien saatavilla ilmaiseksi tämän jälkeenkin.

Laatusuosituksiin ovat tähän mennessä sitoutuneet allekirjoituksella Kieliasiantuntijat ry, Kotimaisten kielten keskus, Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto, käännöstoimistot BTI Studios, Rosmer, Pre-Text, Saga Vera sekä kanavat Alfa-Tv, MTV ja Yleisradio. Sitoutujia odotetaan tulevan vielä lisää.

Laatusuositukset ovat ladattavissa osoitteessa www.av-kaantajat.fi/Laatusuositukset.

Teksti ja kuva: Maarit Laitinen

Kirjoittaja on SKTL:n tiedottaja.

AGRICOLA- JA HOLLO-PALKINTOJEN EHDOKKAIDEN JULKISTAMISTILAISUUS 2020

Aika: 19.3.2020 klo 17.00 - 19.00

Paikka: Helsingin keskustakirjasto Oodin Kirjaitäivas, (Töölönlahdenkatu 4)
Juontajina toimittajat **Juha Roiha** & **Taru Torikka**

Tilaisuuteen on vapaa pääsy, tervetuloa!

Kutsu sääntömääräiseen kevätkokoukseen

Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton sääntömääräinen kevätkokous pidetään lauantaina 28.3.2020 klo 14.00 ravintola Hejmissä osoitteessa Sininen tie 1 B, 65100 Vaasa.

Klo 12.00 Omakustanteinen lounas
Klo 13.00 Kevätkokouksesitelmä

Klo 13.30 Valtakirjojen tarkistus, kokoustarjoilu
Klo 14.00 Sääntömääräinen kevätkokous

Varsinaisessa kokouksessa jäsen saa valtakirjalla käyttää enintään kahden poissaolevan jäsenen äänioikeutta. Valtakirjan tulee olla nimetty määrätulle henkilölle ja kahden henkilön on todistettava valtakirjan antajan allekirjoitus oikeaksi. Vuoden 2019 jäsenmaksunsa laiminlyöneet eivät ole äänioikeutettuja eivätkä siis voi äänestää toisenkaan valtakirjalla.

Lue lisää: www.sktl.fi/tapahtumakalenteri

Kokouksessa käsitellään esityslistalla mainitut asiat.

Tervetuloa!

Esityslista

1. Kokouksen avaus
2. Kokouksen puheenjohtajan valinta
3. Kokouksen sihteerin valinta
4. Kahden pöytäkirjantarkastajan valinta
5. Ääntenlaskijoiden valinta
6. Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen
7. Kokouksen työjärjestyksen vahvistaminen
8. Liiton vuosikertomus vuodelta 2019
9. Liiton tilinpäätös vuodelta 2019
10. Tilintarkastajan lausunto
11. Vastuuvapauden myöntäminen
12. Täytevaali: Vaasan paikallisosaston edustajan valinta hallitukseen
13. Kunniajäsenten kutsuminen ja ansiomerkkien myöntäminen
14. Ilmoitusasiat
15. Kokouksen päättäminen

HALLITUS

* Kokousmateriaali lähetetään kaikille jäsenille, joiden sähköpostiosoite on tiedossa. Muiden tulee pyytää aineisto liiton toimistosta, sähköposti kristiina.antinjuntti@sktl.fi.

Kallelse till ordinarie vårmöte

Finlands översättar- och tolkförbund sammanträder till ordinarie vårmöte lördagen den 28 mars 2020 kl. 14.00 på restaurang Hejm, adress Blå Vägen 1 B, 65100 Vasa.

Kl. 12 Lunch på egen bekostnad
Kl. 13.00 Föredrag vid årsmötet

Kl. 13.30 Granskning av fullmakter, mötesservering
Kl. 14.00 Ordinarie vårmöte

På förbundets ordinarie möte kan en medlem med fullmakt använda högst två frånvarande medlemmars rösträtt. Fullmakten ska vara utställd på en bestämd person och fullmaktsgivarens namnteckning ska vara bestyrkt av två personer. Den som har försummat att betala medlemsavgiften för år 2019 har inte rösträtt och kan inte heller rösta med fullmakt av en annan medlem.

Läs mer: www.sktl.fi/tapahtumakalenteri

På mötet behandlas de ärenden som nämns på föredragningslistan

Välkommen!

Föredragningslista

1. Mötet öppnas
2. Val av ordförande för mötet
3. Val av sekreterare för mötet
4. Val av två protokolljusterare
5. Val av rösträknare
6. Konstaterande av mötets laglighet och beslutsförhet
7. Fastställande av mötets arbetsordning
8. Förbundets årsberättelse för 2019
9. Förbundets bokslut för 2019
10. Revisionsberättelse
11. Beslutande om ansvarsfrihet
12. Fyllnadsval: Val av representant från Vasa lokalavdelning till styrelsen
13. Kallande av hedersmedlemmar och utdelning av förbundets förtjänsttecken
14. Anmälningsärenden
15. Mötet avslutas

STYRELSEN

* Mötesmaterialet skickas till alla medlemmar vilkas e-postadress är känd. Övriga kan begära materialet från förbundets kansli, e-post kristiina.antinjuntti@sktl.fi.

Mitä Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto tarjoaa alan opettajalle ja tutkijalle?

Kääntäjän uudessa juttusarjassa esitellään SKTL:n toimintaa liiton viiden jaoston näkökulmasta. Tällä kertaa on vuorossa opettajien ja tutkijoiden jaosto (V jaosto).

Kääntämisen ja tulkkauksen opettajat ja tutkijat saivat Suomen kääntäjien ja tulkkien liittoon oman jaostonsa runsaat kolmekymmentä vuotta sitten, vuonna 1988. Opettajien ja tutkijoiden jaosto on SKTL:n jaostoista nuorin ja pienin – jaostoon kuuluu satakunta henkeä. Jaoston jäsenet työskentelevät eri puolilla Suomea: yliopistojen käännös- ja tulkkialan opettajat ja tutkijat Helsingissä, Joensuussa, Tampereella ja Turussa ja ammattikorkeakoulujen asioimistulkkipäätäjät enimmäkseen Helsingissä ja Turussa.

KäTua meille ja muille

Maa- ja maailmanlaajuisesti on varsin poikkeuksellista, että käännösalan opettajat ja tutkijat kuuluvat samaan liittoon käytännön ammattilaisten kanssa. Suomessa tutkijoilla on näin paremmat mahdollisuudet tehdä laadukasta, työelämän todellisuuteen pureutuvaa tutkimusta, ja koulutus pystyy myös reagoimaan nopeammin käännösalan muutoksiin.

Jaoston puheenjohtajan tehtävä siirtyi vuoden alussa Ritva Hartama-Heinoselta Esa Penttilälle.

Opettajat ja tutkijat tapaavatkin sekä toisiaan että käännösalan edustajia säännöllisesti. Niin jaoston kuin liiton tilaisuudet tarjoavat jaostolaisille arvokkaita kohtaamis- ja yhteistyömahdollisuuksia. Näistä tärkein on monelle kääntäjälle ja tulkille tuttu, kevään korvalla järjestettävä **Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumi**, KäTu, jonka käytännön järjestelyistä vastaa vuorovuosin kukin alan koulutusta tarjoava yliopisto. Tänä keväänä KäTu pidetään Helsingissä. KäTun menot pyritään kattamaan osallistumismaksuilla. Liiton toimiston käytännön järjestelyissä tarjoama tuki auttaa takaamaan symposiumien jatkuvuuden.

Liitto on perustanut jaostolle oman kiertopalkinnon. Tämä vuodesta 2016 lähtien KäTun yhteydessä jaettu **Tiedon helmi -palkinto** myönnetään vuorovuosin tutkimusansioista ja vuorovuosin opetusansioista. Kuluva vuonna on vuorossa opetusansioista palkitseminen.

KäTu-symposiumin pohjalta toimitetaan ajankohtaista kääntämisen ja tulkkauksen tutkimusta esittelevä *MikaEL*-julkaisu. Monet *MikaEL*in artikkeleista on kirjoitettu suomeksi, mikä on tärkeää sekä tieteenalan että suomen kielen näkökulmasta. *MikaEL* ilmestyy liiton verkkosivuilla, missä se on avoimesti kaikkien kiinnostuneiden luettavissa. Vuodesta 2018 lähtien *MikaEL* on ollut julkaisujen laatua arvioivan Julkaisufoorumin kriteerien mukainen tason 1 tieteellinen julkaisukanava.

Käytänteitä ja näkyvyyttä edistämässä

Liiton jaostolle myöntämällä toiminta-avustuksella katetaan jaoston vuosittaisen **syysseminaarin** kulut. Siinä missä KäTu keskittyy kääntämisen ja tulkkauksen tutkimukseen, syysseminaarissa käsitellään erityisesti opetuksen ja koulutuksen ajankohtaisia teemoja. Syysseminaarit tarjoavat näin mahdollisuuden tärkeiden koulutusasioiden edistämiseen (työelämäyhteydet, työharjoitteluohjeistus, Kääntämisen ja tulkkauksen opetusmenetelmävaranto ym.). Esimerkiksi syksyllä 2019 keskusteltiin kääntäjä- ja tulkkiopetuksen markkinoinnista eri kohderyhmille tilanteessa, jossa ulkopuolisilla on usein varsin suppea käsitys alasta.

Myös alan käytäntöjen kuvaaminen ja kehittäminen on tärkeää. Auktorisoidun kääntäjien ohjeiden laatimisessa on ollut mukana opettajia ja tutkijoita, ja autenttis-

ten käännös- ja tulkkaustoimeksiantojen teettämisestä opetuksessa on laadittu oma ohjeistus. Liiton ja sen jaostojen tuottamia, koulutuksessa hyödyllisiä materiaaleja taas ovat mm. tulotasotutkimukset, käännös- ja tulkkaustöiden yleiset sopimusehdot, eettiset säännöt, juuri julkaistu Kirjallisuuden kääntäjän selviytymisopas sekä valmisteilla oleva tv-tekstitysten laatusstandardi. Lisäksi liitto lähettää yliopistoille *Kääntäjä – Översättaren*-lehteä jaettavaksi opiskelijoille, mikä auttaa levittämään hyviä käytänteitä.

Alasta tiedottaminen onkin opettajien ja tutkijoiden jaoston näkökulmasta yksi liiton keskeinen tehtävä. Liitto ja kääntämisen opettajat ja tutkijat järjestävät yhteistyössä kaikille avoimia yleisötilaisuuksia, kuten vuotuisen kääntäjänpäivän sekä itsenäisyyden juhluvuoden kunniaksi pidetyn luentosarjan **Suomi kääntää – 100 vuotta käännettyä suomea**, jonka tallenteet ovat edelleen katsottavissa liiton sivuilla.

Etuja ja vastavuoroisuutta

Opettajien ja tutkijoiden jaoston jäsenet voivat hakea Kopto-apurahoja mm. konferenssimatkoihin, vaikka eivät olisikaan kääntäneet tekijänoikeuslaissa suojattua aineistoa. Kopto-apurahaa on myönnetty myös **Suomen kääntäjänkoulutuksen historiikin** kokoamiseen. Historiikin on määrä valmistua vuonna 2021, ja se sijoitetaan SKTL:n verkkosivuille kaikkien saataville.

Liitto tarjoaa siis käännös- ja tulkkausalan opettajille ja tutkijoille monenlaisia etuja ja verkostoitumismahdollisuuksia. Vastavuoroisesti jaosto pyrkii opetus- ja tutkimusasiatuntijuudellaan tukemaan liittoa aktiivisesti jäsenistölle tärkeiden tavoitteiden ja arvojen edistämässä sekä niin alan käytäntöjen kehittämisessä kuin yhteiskunnallisen merkityksen esille tuomisessa. Jaoston toimikunta (opettajat@sktl.fi) ottaa mielellään vastaan toiveita ja ideoita jaoston toiminnan kehittämiseksi. SKTL:n opettajien ja tutkijoiden jaostossa kuulut sekä käytännön asiantuntijoiden että käännöstutkijoiden yhteisöön. Tervetuloa mukaan!

**Minna Ruokonen,
Ritva Hartama-Heinonen, Esa Penttilä ja
Kristiina Taivalkoski-Shilov**

Minna Ruokonen on SKTL:n opettajien ja tutkijoiden jaoston varapuheenjohtaja ja tiedottaja.

Ritva Hartama-Heinonen toimi jaoston puheenjohtajana vuosina 2016–2019.

Esa Penttilä aloitti jaoston puheenjohtajana vuoden 2020 alussa.

Kristiina Taivalkoski-Shilov on jaoston toimikunnan jäsen.

XVIII KÄÄNTÄMISEN JA TULKKAUKSEN TUTKIMUKSEN SYMPOSIUMI

KäTu2020: KÄÄNTÄMISEN JA TULKKAUKSEN LAATU NÄKYVÄKSI

Helsingin yliopisto 16.–18.4.2020

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto järjestää vuosittain yhteistyössä kääntämistä ja tulkkausta opettavien yliopistojen kanssa KäTu-symposiumin. KäTu-symposiumeissa kääntäjät ja tulkit sekä alan tutkijat, opiskelijat ja kouluttajat voivat keskustella alan ilmiöistä, käynnissä olevista tutkimushankkeista ja tieteenalan tilasta ja kehityksestä. Vuonna 2020 KäTu-symposiumin teemana on Kääntämisen ja tulkkauksen laatu näkyväksi. Symposiumi koostuu plenaariesitelmistä, työpajoista, sektioesitelmistä sekä posteritilaisuudesta. Symposiumin yhteydessä jaetaan myös perinteisesti Tiedon helmi -palkinto sekä järjestetään SKTL:n V jaoston kokous.

Vuoden 2020 plenaariesitelmien pitäjät ovat professori **Pamela Faber Benítez** (Granadan yliopisto) ja professori **Jörg Tiedemann** (Helsingin yliopisto). Professori Faber Benítezin esitelmän otsikko on *Terminological Competence and Quality in Specialized Translation*, ja professori Tiedemannin esitelmän otsikko on *Open and Free: Tools for Translators and the Multilingual World*.

Symposiumin yhteydessä järjestetään jatko-opiskelijoiden koulutustapahtuma. Tapahtuman teema on tieteen popularisointi ja rahoitushaku. Jatko-opiskelijoiden tapahtuma järjestetään yhteistyössä Langnet-verkoston kanssa ja rahoitetaan Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton Kopiosto-apurahalla.

ILMOITTAUTUMINEN AVATAAN HELMIKUUSSA 2020.

Lisätietoa osoitteesta **katu-symposiumi.com**

(Information finns också på svenska. / Information available also in English.)

Hae työskentelemään residenssiin Saksaan – haku vuodelle 2020 on nyt käynnissä

Hakuaika: jatkuva haku, kunnes paikat on täytetty

Kaikki Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton jäsenet jaostosta riippumatta voivat hakea SKTL:n yhteistyökumppanin Särö ry:n Oder-residenssiin, joka sijaitsee Saksan ja Puolan rajalla, Frankfurt Oderin kaupungissa. Residenssi on tarkoitettu ensisijaisesti työskentelyyn, joten edellytämme kaikilta hakijoilta työsuunnitelmaa.

Haettavana on kahden viikon jaksoja:

- keväällä 18.5.–1.6.2020 (vain 2hh vapaana)
- syksyllä 2.–16.11.2020
(koko asunto, 1hh tai 2hh vapaana)

Kahden viikon majoitusjakso on aina maanantaista maanantaihin eikä lyhyempää jaksoa voi hakea.

Haettavana on

- kahden hengen huone (16 m², 2hh), jossa on parisänky, työpöytä ja vaatekaappi tai
- yhden hengen huone (10 m², 1hh), jossa on yhden hengen sänky, työpöytä ja vaatekaappi tai
- koko residensiasunto (86 m², 3hh).

Jos haet vain toista huoneista omaan käyttöösi, residenssiasunnon toisessa huoneessa majoittuu toinen SKTL:n jäsen. Oma huoneesi on omassa ja mahdollisen matkaseuralaisesi käytössä. Asunto on tarkoitettu korkeintaan kolmen ihmisen yhtäaikaan oleskeluun.

Huoneistossa on

- erkkeri-ikkunainen yhteistyötila
- ruokailutila
- keittiö, jossa on jääkaappi sekä sähköuuni ja -hella
- pyykinpesukone (kylpyhuoneessa)
- langaton nettiyhteys
- liinavaatteet ja pyyhkeet
-

Hinnat kahden viikon jaksolla

kahden hengen huone (1 huone, 1–2 hlöä) 432 € tai
yhden hengen huone (1 huone, 1 hlö) 288 € tai
koko residenssi (2 huonetta, 1–3 hlöä) 720 €.

Luethan tämän hakuilmoituksen ja residenssin säännöt SKTL:n verkkosivuilta huolella ennen hakemuksen lähettämistä.

www.skttl.fi/liitto/residenssit

Hakulomake sulkeutuu, kun paikat on täytetty.

KäTu2020: JATKO-OPISKELIJOIDEN KOULUTUSTAPAHTUMA TIETEEN POPULARISOINTI JA RAHOITUSHAKU 16.4.2020 KLO 12–16 (Helsingin yliopisto)

KäTu-symposiumia edeltävänä päivänä järjestetään perinteisesti jatko-opiskelijoiden koulutustapahtuma. Tänä vuonna tapahtuma järjestetään yhteistyössä Langnet-verkoston kanssa ja rahoitetaan Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton Kopiosto-apurahalla. Tapahtuma on ensisijaisesti suunnattu jatko-opiskelijoille, mutta kaikki aiheesta kiinnostuneet ovat lämpimästi tervetulleita!

Tapahtuman teema on **tieteen popularisointi ja rahoitushaku**. Koulutustapahtuma sisältää luentoja ja työpajan. Luennot käsittelevät tutkimuksen näkyvyyden lisäämistä sosiaalisessa mediassa tieteen popularisoinnin avulla sekä rahoitushakua säätiön näkökulmasta. Työpajassa osallistujien tutkimussuunnitelmia kommentoivat kokeneet tutkijat ja toiset jatko-opiskelijat. Lisätietoja KäTun verkkosivuilla www.katu-symposiumi.com.

Jatko-opiskelijoiden koulutustapahtuman jälkeen klo 16–20 järjestetään myös Työpaja 1: *Kääntäjäkoulutuksen historiikki*, joka on avoin kaikille KäTun osallistujille.

Tervetuloa mukaan!

Viihtyisä Särö

Vietimme Frankfurt Oderin Särö-residenssissä kaksi viikkoa marraskuun 2019 alussa. Olimme hakeneet paikkaa toisistamme tietämättä, ja riemu olikin suuri, kun saimme kuulla olevamme kämppäkavereita, koska tunnemme toisemme jo varsin pitkältä ajalta. Olo oli heti saapumisesta alkaen kotoisa, kun oli tuttu kollega seurana.

Viidennessä kerroksessa sijaitsevaan asuntoon oli melkoinen kapuaminen, mutta avara näköala ja ylimmän kerroksen rauha olivat pienen hikoilun arvoiset. Oderjoki virtasi suorastaan ikkunan alla, ja joen vastarannalla häämötti Puola mukavan päiväkävelyn päässä. Maisema oli viehättävä ja virtaava joki monenlaisine lintuineen rauhoittava.

Erkkeri-ikkunan edessä oli iso ruokapöytä, jonka ääressä istuskelimme varsinkin iltaisin, ja katselimme läppäriältä iltauutisia ja muun muassa Berliinin muurin murtumisen 30-vuotisjuhlallisuuksia.

Asunto oli kaikkiaan hyvin tilava, keittiö oli täysin varusteltu ja kylpyhuoneessa oli oma pesukone. Molemmilla oli oma makuuhuone, joissa oli myös työpöydät. Lisäksi olohuoneessa oli kaksi suurta pöytää, joita saattoi käyttää myös työskentelyyn vaihtelun vuoksi. Tarjolla oli siis sopivasti siis omaa rauhaa ja mahdollisuus halutessaan seurustella kämppäkaverin kanssa. Saksalaisen tapaan sisällä asunnossa oli melko viileää, joten lämpimät oloasut tulivat marraskuussa tarpeeseen.

Frankfurt Oder on varsin pieni, alle 60 000 asukkaan kaupunki, mutta kahdeksi viikoksi riitti nähtävää. Oli pieniä museoita, taidemuseoita, hauskoja patsaita ripoteltuna pitkin kaupunkia, ja kauppoja ja ravintoloita aivan sopivasti. Residenssin kautta on mahdollista vuokrata myös polkupyörä, ja joenvarren pyöräilyreittiä pääsisi jatkamaan etelään Tšekkiin tai pohjoiseen Itämerelle asti.

Suurkaupunkiin eli Berliiniin pääsi huristelemaan kätevästi paikallisjunalla alle tunnissa, päivälippu kelpasi myös Berliinin sisäisessä liikenteessä. Mirka käyttikin tilaisuutta hyväkseen ja kävi tapaamassa sikäläisiä kollegoita BDÜ:n kantapöytäillassa. Yhdessä kävimme tutustumassa muun muassa muurin murtumisen 30-vuotisnäyttelyihin ja Stasi-museoon.

Miellyttävintä residenssissä oli pikkukaupungin levollinen tunnelma. Rauhaisassa ilmapiiressä sai todella töi-

Sirpa (vas.) ja Mirka kävelyllä sillan yli Puolaan.

Näkymä olohuoneesta Oderjoelle.

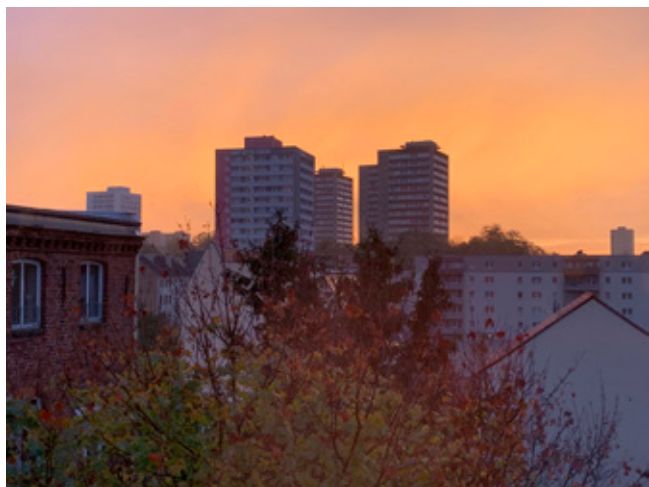

Residenssitalon julkisivu.

Keskellä Eurooppaa Särö-residenssi ja Frankfurt Oder

Kävijöiden kommentteja:

- Residenssi sijaitsee viehättävässä viime vuosisadan alun tehdaskorttelissa, jossa nykyisin toimii monen eri alan kulttuuritoimijoita ja käsityöläisiä.
- Pihapiirissä toimii mm. teatteri ja pieni kulttuuritupa.
- Vieressä on sekä korttelileipomo että boheemi Havana Bar.
- Vastarannalla, vartin kävelymatkan päässä puolalaisen pikkukaupungin pääkatu huokuu historiaa.
- Lintuja tuntematonkin, ei kovinkaan intohimoinen, luontoihminen innostuu jokivarren draamasta.
- Residenssin rauhallinen ilmapiiri on omiaan työskentelyyn, mutta nähtävyyksiäkin on lähellä.

Auringonlasku makuuhuoneen ikkunasta.

täkin tehdyksi, ja kuitenkin myös muuta tekemistä oli sopivasti tarjolla. Töiden tekemisestä huolimatta koimme olevamme vähintään puoliksi lomalla. Kävelyretket jokivartta pitkin painuivat erityisesti mieleen, ja esimerkiksi paikallinen uimahalli ja kirjasto jäivät väliin, kun ei muka ollut aikaa.

Joskus vielä tekisi mieli mennä vaeltamaan Frankfurt Oderin puistoihin ja jokimaisemiin uudelleen ehkä keisäisempänä vuodenaikana. Myös Puolan puolelle voisi seikkailla kävelymatkaa kauemmaksi. Onneksi hakumahdollisuuksia residenssiin on useita joka vuosi!

Teksti ja kuvat:

Sirpa Alkunen ja Mirka Lahti

Sirpa Alkunen on kääntäjäyrittäjä, joka kääntää mm. tietokirjoja, lehtiartikkeleita ja sarjakuvia saksasta, ruotsista ja tanskasta suomeen. Hän on vuoden alusta toiminut myös SKTL:n puheenjohtajana.

Mirka Lahti on kääntäjäyrittäjä, joka kääntää erityisesti teknisten alojen tekstejä ja markkinointimateriaaleja saksasta ja ruotsista suomeen. Hän on myös yksi Kääntäjämasterin kirjan tekijöistä sekä Hervannan Yrittäjien sekä Tampereen yrittäjien puheenjohtaja.

Töitäkin saatiin tehtyä.

SKTL:N UUDET JÄSENET

Varsinaiset jäsenet

Asplund, Heidi, II, Vasa
Ge, Yun, IV, Espoo
Järvenpää, Tatiana, II, Helsinki
Kaksonen, Hilikka, II, Lappeenranta
Kallio, Jyrki, I, Helsinki
Koski, Satu, II, Helsinki
Krairiksh, Valisa, V, Espoo
Lakos, Meri-Sofia, IV, Helsinki
Leino, Tuula, II, Helsinki
Makkonen, Atte-Ville, II, Turku
Mashanasvili, Zoya, II, Helsinki
Mutanen, Heidi, II, Iisalmi
Mäkinen, Markus, I ja II, Helsinki
Ojansivu, Jesse, II, Turku
Romunen, Irene, II, Karis
Rose, Judi, II, Turku
Sund, Hanna, II, Turku
Talola, Outi, II, Helsinki
Tuisku, Elina, II, Tampere
Tähtinen, Pirjo, II, Tampere
Virta, Sonja, II, Vantaa
Väisänen, Hanna, II, Helsinki
Widell, Jonathan, II, Naantali

Opiskelijajäsenet

Halme, Santeri, II, Tampere
Huhtaniemi, Anette, II ja IV, Pori
Kuusinen, Milka, IV, Lahti
Miikki, Leenu, II, Joensuu
Moilanen, Annamari, II, Helsinki
Munnukka, Asta, II ja III, Joensuu
Mäkinen, Saija, II ja III, Puuppola
Oubamouh, Brahim, IV, Helsinki
Pirttiniemi, Tuomas, II, Joensuu
Vainio, Mira, II ja III, Turku

Uuden jaoston jäsenet

Nyblom Kuorikoski, Heidi, III, Karleby

Koejäsenet

Österman, Petra, III, Helsinki

Osa uusista jäsenistä ei antanut lupaa nimensä julkaisuun lehdessämme.

Tervetuloa jäseniksi!

TEKOÄLYSTÄ TUKIÄLYYN – PANEELIKESKUSTELUSSA RIKOTTIIN KONEKÄÄNTÄMISEN MYYTEJÄ

© Maarit Laitinen

Goethe-Institut Finland ja Suomen kääntäjien ja tulkien liitto järjestivät tammikuussa Tieteiden yön paneelikeskustelun konekääntämisestä. Panelistit painottivat, että kääntimet eivät ymmärrä tekstin merkityksiä tai viestiä vaan toimivat täysin ennakoinnin ja todennäköisyyksien perusteella. Ihminen on siis edelleen korvaamaton osa käännösprosessia, vaikka kääntäjän toimenkuva muuttuukin.

Paneelin vetäjänä oli professori **Jörg Tiedemann** ja jäseninä tutkijatohtori **Maarit Koponen** Helsingin yliopistosta sekä valtioneuvoston kanslian käännös- ja kielitoimialan asiantuntijat **Alexandra Kellner** ja **Päivi Creber**.

Vasemmalta oikealle: Alexandra Kellner, Jörg Tiedemann, Päivi Creber ja Maarit Koponen.

Jo Tiedemannin alustuksesta kävi esille, miten konekääntämisestä on hypetetty vuosikymmeniä, vaikka tulokset ovat olleet laihoja. Neuroverkkoteknologia on kuitenkin kehittänyt konekääntämisestä jättiharppauksin muutamassa vuodessa. Nykyiset kääntimet, etenkin jos ne on koulutettu rajatulla tietoaineistolla, tuottavat sujuvaa, virheetöntä ja luonnollisen kuuloista kieltä. Tässä piilee kuitenkin vaara: kone saattaa tehdä merkittäviä asiavirheitä, jotka voivat jäädä kieliopillisen sujuvuuden vuoksi huomaamatta kielen ammattilaiseltakin.

Konekäännin on epäjohdonmukainen. Se voi löytää täsmälleen oikean vastineen yhdeksän kertaa kymmenestä, mutta kymmenennellä kerralla tuottaa täysin asyayhteyteen sopimatonta ja virheellistä kohdetekstiä.

Vaikka konekääntimet eivät vielä pystykään välittömästi oppimaan virheistään vaan toistavat käyttäjän korjaamia virheitä, tulevaisuudessa tilanne voi olla toinen. Seuraavassa vaiheessa konekäännin saattaa pystyä valitsemaan termin käyttäjän ennalta määrittämästä sanastosta ja vaikkapa varoittaa siitä, että jokin kohta käännöksessä on laadultaan heikko. Näin kääntämisestä tulee käyttäjälleen entistä hyödyllisempiä työkaluja.

Koko salin täyttänyttä yleisöä kiinnosti tietenkin se, miten kääntäjät suhtautuvat heidän työhönsä vaikuttaviin robotteihin. Panelistit taisivat olla yhtä mieltä siitä, että jos kone todella pystyy tekemään paremmin jonkin homman, se on sitten jätettävä koneelle tehtäväksi. Nykyiset neuroverkkokääntimet kuitenkin tuottavat vain raakakäännöksen, jota ihmisen on muokattava. Ne eivät pysty päättämään mitään sanojen merkityksistä asyayhteyden perusteella, eivätkä ne osaa muuta kuin toistaa mallin pohjalta: ihmisen on syötettävä kääntimelle dataa sekä mallit ja algoritmit sen käyttämiseen. Silti kääntimet muuttavat kääntäjän toimenkuvaa ja sen vaatimuksia – aivan kuten käännösmuistien käyttöönotto aikoinaan.

Teksti: Leni Vapaavuori ja Päivi Creber

Kirjoittajat työskentelevät valtioneuvoston kansliassa englannin kielen ja kääntämisen asiantuntijoina. Valtioneuvoston kansliassa on viime kesästä lähtien pilotoitu käännintä, jota on koulutettu myös valtioneuvoston kanslian käännös- ja kielitoimialan käännösmuistiaineistoilla.

Kirjallisuuden kääntäjän selviytymisopas on julkaistu verkossa

Aikaisemmin SKTL:n kotisivuilla olleen Kirjallisuuden kääntäjien selviytymisoppaan seuraaja, kirjallisuudenkaantajanselviytymisopas.com, on julkaistu verkossa 18.12.2019.

Oppaan ansiokas edeltäjä elää uudessa oppaassa siten, että moni vanhan oppaan artikkeli on julkaistu tarkistettuna ja ajankohtaisella tiedolla täydennettynä. Lisäksi oppaaseen on saatu uusia artikkeleita yhteistyökumppaneilta Kopiostolta, Sanastolta ja Fililtä.

Ensimmäisenä julkaistavat artikkelit sisältävät keskeistä tietoa mm. tekijänoikeuksista ja kirjallisuuden kääntäjänä toimimisesta. Opas täydentyy sitä mukaa, kun artikkelit valmistuvat. Uudet artikkelit julkaistaan myös Kääntäjä-Översättaren-lehdessä. Seuraavalta sivulta alkava **Merja Ahon** kirjoittama kääntäjän jatkuvaa täydennyskouluttaumista käsittelevä artikkeli tässä lehdessä on yhteistyökumppanimme Filin panos selviytymisoppaaseen.

Toisin kuin edeltäjänsä, uusi opas julkaistaan kaikille avoimella alustalla. Tällä pyritään kirjallisuuden kääntäjien palvelemisen ohella lisäämään kirjallisuuden kääntämisen näkyvyyttä ja parantamaan asiakaskunnan tietoisuutta kääntäjän työstä. Lisäksi oppaassa on artikkeli, jonka tavoitteena on valottaa kirjallisuuden kääntäjän ammattia siitä haaveileville ja siihen pyrkiville. Verkkosivuston muotoista julkaisualustaa on myös helppo sekä päivittää vuosittain muuttuvan tiedon osalta että täydentää uusilla artikkeleilla ja näkökulmilla.

Oppaaseen pääsee osoitteessa **kirjallisuudenkaantajanselviytymisopas.com**.

Adaak naajo ippo ie – ei oppi ojaan kaada

Käsittelen artikkelissani kääntäjän työtä jatkuvan kehittämisen, kehittymisen ja kouluttautumisen kannalta. Keskityn pääosin juuri kaunokirjallisuuden kääntäjiä koskeviin seikkoihin. Mutta toisaalta, samat asiat koskevat ainakin osittain myös muita kirjallisuuden lajeja, ja myös asiatekstien kääntämistä.

Keskustellessani kirjallisuuden kääntäjien – niin suomentajien kuin suomalaista kirjallisuutta muille kielille kääntävien kanssa – esille ovat usein nousseet seuraavat huomiot ja koulutustarpeet: lähdekielen ja kohdekielen muutosten tuomat haasteet, verkostoitumisen merkitys sekä vertaistuki ja muilta kääntäjiltä oppiminen. Käytän jatkossa kaikista kääntäjistä ammattinimikettä *kääntäjä*, olipa kielipari tai käännoosuunta mikä tahansa.

Lähdekieli ja kohdekieli muuttuvat – joitakin keinoja pysytellä muutoksissa mukana

Kirjallisuuden kääntämisen perustana voitaneen pitää kääntäjän valitsemää käännostrategiaa. Jos käännettävä teksti on kauan sitten kirjoitettu tai sijoittuu menneeseen aikaan, on päätettävä, miten käännoös parhaiten saavuttaa nykylukijan. Säilytetäänkö alkuperäistekstin ajankumainen tyyli vai tuodaanko käännoös nykypäivään?

Jos tavoitellaan alkutekstin mukaista mennyttä ajankuvaa, siihen päästäkseen kääntäjän olisi hyvä lukea vastaavanlaista omankielistä kirjallisuutta mahdollisimman autenttisten kielivivahteiden saavuttamiseksi. Mutta jos käännostrategiaksi valitaan tekstin tyylin nuorentaminen, antaa palaa!

Nykykieli, niin yleiskieli kuin sen eri variaatiot, vellovat jatkuvassa muutoksessa. Kääntäjän on pysyteltävä muutoksissa mukana. Pelkästään ei riitä se, että ymmärtää kielen muutoksia, vaan ne on osattava sijoittaa laajemmin. Kääntäjän ammattikenttä on monisäikeinen: kirjallisuuden vivahteiden lisäksi on ymmärrettävä muun

muassa sekä lähde- että kohdekielen maiden historiaa, yhteiskuntien muutoksia, kulttuuria ja elämäntapaa yleisemminkin. Tämä on mahdollista lukemalla eri aikakausien tekstejä sekä kohdekielellä että lähdekielellä.

Muutosten seuraamiseen ja omaksumiseen on nykyään onneksemme useita keinoja – kiitos internetin ja muiden sähköisten palveluiden. Sen lisäksi että kääntäjä lukee mahdollisimman paljon ja monipuolisesti niin lähdekielistä kuin kohdekielistä kirjallisuutta, on nykyään vaivatonta esimerkiksi seurata aikakausi- ja sanomalehtien uutisointia, katsella televisiokanavia, kuunnella kirjallisuutta, radiota tai podcasteja.

Kirjalliset, virtuaaliset tai audiovisuaaliset välineet ovat avuksi, mutta eivät korvaa oleskelua ja työskentelyä autenttisessa ympäristössä. Sen vuoksi Suomessa asuvan kirjallisuuden suomentajan on suotavaa ja tarpeellista vähintään kerran vuodessa tehdä työmatka maahan, jonka kielestä hän suomentaa. Aivan samoin perustein Suomessa asuvan suomalaista kirjallisuutta kääntävän kääntäjän pitäisi oleskella kotimaassaan tai vastaavasti ulkomailla asuvan kääntäjän vierailta Suomessa. Työmatkojen merkitystä täytyy yhä enemmän korostaa. – Kielen muutosten omaksumisen lisäksi kääntäjälle tarjoutuu työvisiittinsä aikana erinomainen tilaisuus perehtyä paikalliseen kustantamokenttään, kirjakauppojen tarjontaan, kirjallisuus- ja muihin kulttuuritapahtumiin. Tuskinpa kukaan vuoden 2019 aikana Helsingissä piipahtanut kääntäjä on jättänyt väliin taidemuseo Amos Rexiä tai keskustakirjasto Oodia, noita pääkaupunkimme ehdottomia vetonauloja!

Voimavarana vertaistuki ja verkostot

Kääntäjän työ on enimmäkseen yksinäistä puurtamista, usein kalenteria ja kelloa seuraten: Käännössopimuksen mukainen palautuspäivä lähestyy. Paniikki meinaa iskeä. Käännöstyörupeaman aikana tehtyjen yksinäisten, moninaisten itämaisten meditaatioiden, kilometrien mittaisten ajatuskävelyjen tai reipashenkisten kuntosalirääkkien ohessa useimmat kääntäjät kaipaavat vertaistukea ja verkostoja. On todella hyödyllistä ja hauskaa purkaa paineita omalla alalla työskentelevien kanssa, olivatpa kyseessä kääntäjäkollegat tai muut kirjallisuuden kentällä työskentelevät. Eikä ole yhtään haitaksi, jos vapaailtana käy vaikka teatterissa, elokuvissa tai konsertissa. Työtähän sekin on, mutta aivan toisenlaista!

Monesti kääntäjät hakeutuvatkin samanhenkisten kirjallisuusihmisten pariin. Mikäpä siinä! Kirjallisuustapahtumat, kirjamesut tai lukupiirit ovat hyviä kanavia tavata omalla alalla työskenteleviä. Harvoinpa kirjallisuuden kääntäjä kykenee lokeroimaan ajankäyttönsä pelkästään kääntäjän työhön ja vapaa-aikaan, sillä kumpikin osio – jos niitä yleensä voi erotella – täydentää toisiaan.

Myös monet kääntäjien työtä ja toimintaa tukevat ja sivuavat tahot järjestävät tilaisuuksia alan ammattilaisille ja kääntäjänuralle pyrkiville. Esimerkiksi Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto (SKTL), Kääntäjien ammattiosasto KAOS tai tekijänoikeusjärjestö Sanastomonien jäsenjärjestönsä kanssa ottavat tapahtumissaan monesti huomioon myös kääntäjien näkökulman. Tietoa alan tapahtumista saa järjestäjien uutiskirjeistä. Tilaa niitä sähköpostiisi, ilahdu ja osallistu!

Erinomainen tapa löytää uutta inspiraatiota ja uudenlaisia näkökulmia omiin käännöstyöruutiineihin on hakeutua kääntäjäresidenssiin joko suomalaisiin kohteisiin tai ulkomaille. Joitakin hyödyllisiä linkkejä löytyy esimerkiksi osoitteesta www.artinres.fi/residenssit ja googlaamalla lisää. Vinkkejä voi kysellä myös kääntäjäkollegoilta.

Koulutusmuotoina seminaarit, työpajat ja mentorointi

Kuten edellä on jo todettu, kääntäjät tarvitsevat keinoja, kuinka pitää yllä ammattitaitoa ja kehittyä ammatissaan. Oma aktiivisuus on valttia: on vain koettava kaivautua ulos

omasta poterostaan ja kokea kollegoiden seura, sympatia, huolet, haasteet – ja myös ilot.

Omassa työssäni yhä toistuvasti huomaan sekä niin uransa alussa olevien kääntäjien että myös jo kääntäjänurallaan edenneiden tarvitsevan ja kaipaavan niin yhteisöllisyyttä kuin myös ajankohtaista koulutusta. FILI järjestää vuosittain Helsingin kirjamesujen yhteydessä seminaaripäivän, jonka aikana perehdytään niin ajankohtaiseen kirjallisuuteen kuin muihin kääntäjille tärkeisiin aiheisiin. Käännöstyöpajoja järjestetään tarpeen mukaan; myös sekä suomentajille että kääntäjille yhteistyössä kääntäjäliittojen kanssa.

FILIn järjestämät koulutukset on suunnattu enimmäkseen muille kielille kääntäville kääntäjille. Niin SKTL:n kuin KAOS:n koulutukset tavoittelevat suomentajia. Lisätietoja kaikista koulutuksista saa järjestävien tahojen kotisivuilta ja uutiskirjeistä.

Melko uusi mutta hyväksi havaittu koulutusmuoto on kääntäjien mentorointiohjelma. FILI:n mentorointiohjelman aikana aloitteleva kääntäjä muun muassa laatii käännösnäytteen, jota kokenut kääntäjä kommentoi ja muutoinkin ohjaa käännösprosessin aikana. Tavoitteena on näytekäännös, jonka voi lähettää kustantajille näytteenä kääntäjän taidoista. Mentorointiohjelmaan kuuluu myös opastus lukijalausunnon kirjoittamiseen ja muihin kääntäjälle tärkeisiin työkaluihin, kuten sanakirjalinkkeihin, ansioluettelon laatimiseen, oman käännösportfolioon tai käyntikorttiin tarvittavien tietojen koaamiseen. Mestari-kisälli-työskentely on kummallekin osapuolelle antoisaa.

SKTL:n mentoriohjelma poikkeaa FILI:n mentoriohjelmasta eikä siinä ole kiinteitä, kaikkia osallistujia velvoittavia osia, kuten käännösnäytteitä. SKTL:n mentoriohjelma muodostuu kunkin mentoriparin näköiseksi ja pyrkii vastaamaan aktorin ammatillisiin haasteisiin, jotka saattavat olla myös hyvin käytännönläheisiä.

Aktiivisuus kannattaa!

Työtilaisuuksia ei juuri kanneta eteen tarjottimella, vaan kääntäjän on itse oltava aktiivinen ja osallistuva. Ammattitaidon ylläpitäminen ja jatkuva kehittäminen on välttämätöntä. Aivan kuin viulustin, on kääntäjänkin pidettävä tärkeimmät työvälineensä, kielet, jatkuvasti oikeassa vireessä.

Teksti: Merja Aho

Kirjoittaja työskentelee Kirjallisuuden vientikeskuksessa FILI:ssä kääntäjäkoulutusten suunnittelijana. Päätyönsä ohessa hän suomentaa virosta niin kaunokirjallisuutta kuin asiatekstejä.

1. Kuka ja mikä olet?

Ilona Ahlgren, freelance(-av)-kääntäjä, harrasteliijaompeleija ja teen ystävä.

2. Missä asut?

Helsingissä. Olen vastikään muuttanut ihanaan paritalon puolikkaaseen Keskuspuiston pohjoispään kupeeseen.

3. Mitkä ovat työkielesi?

Pääasiassa käännän englannista suomeen, mutta harvakseltaan myös suomesta englantiin ja saksasta suomeen. Saksan kääntämistä opiskelin aikoinaan pääaineenani, mutta harmikseni siitä on ollut niin vähän töitä tarjolla, että kielitaitoni on päässyt melko lailla passivoitumaan.

4. Kuunteletko musiikkia, kun teet töitä? Jos kuuntelet, millaista?

Yleensä en, koska ääninauhan kuunteleminen on olennainen osa työtä, ja vaikka kyseessä ei olisikaan av-työ, keskittymiseni saattaa rakoilla, jos kuulen ymmärtämälläni kielillä laulettuja kappaleita. Joskus kyllä kuuntelen taustalla aaltojen loisketta tai sateen ääniä.

5. Mikä on inhokkitermisi?

Piti hetki miettiä, eikä sellaista taida olla. Pätkäilen usein lopulta eniten näennäisen yksinkertaisia heittoja, kuten "come on", joka voi tarkoittaa pariakymmentä eri asiaa kontekstista riippuen. Ei ole aina ihan helppoa tavoittaa sitä, mitä suomalainen puhuja sanoisi samassa tilanteessa.

6. Millaisissa vaatteissa käännät mieluiten?

Verkkareissa ja villasukissa. Mukavuuspukeutujan onni on kotitoimisto.

7. Minkä muruja löytyy eniten näppiksesi raoista?

Muruja sieltä ei löydy, mutta koirankarvaa kyllä!

8. Mistä käännöksestäsi olet kaikkein ylpein?

Viime vuosilta tuli ensimmäisenä mieleen erään peliyhtiön pomon 40-minuuttinen virtuaalitodellisuutta koskeva puhe, johon laadin suomenkielisen tekstityksen. Eniten tyydytystä tuottavat yleensä aluksi kinkkisiltä tuntuvat toimeksiannot tai sellaiset käännökset, joissa pääsee käyttämään kunnolla luovuuttaan, kuten vaikka eräässä animaatiosarjassa keksimään erilaisia sika-aiheisia sutkauksia.

9. Menetätkö joskus yönesi käännöstyön takia? Tai tulevatko käännökset uniisi?

Tätä nykyä hyvin harvoin. Näin käy oikeastaan vain, jos olen vahingossa ottanut liikaa hommia ja joudun tekemään tosi pitkiä päiviä.

10. Minkä äidinkielenopettajasi / pääkieleksi opettajan opetuksen muistat? Mikä on syöplynyt tulikirjaimin sieluusi?

En aina ollut ihan samalla aaltopituudella lukion äidinkielenopettajani kanssa, mutta ainakin mieleeni on jäänyt ikuisiksi ajoiksi, että omata-verbin käyttäminen on suunnilleen rikos ihmiskuntaa vastaan...

II. Miksi valitsit itsestäsi juuri tämän valokuvan nähtäväksemme?

Koetin löytää jonkin suhteellisen tuoreen hyvän mielen kuvan.

Yrittäjyyskoulutusta kääntäjille ja tulkeille

**Haluatko kääntäjä- tai tulkkiryrittäjäksi?
Kiinnostaako kääntäjille ja tulkeille suunniteltu
yrittäjyyskoulutus?**

**Mitkä ovat yrittäjyyden riskit?
Osaatko hinnoitella työsi?**

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto järjestää jäsenilleen 13.–14.3.2020 Helsingissä paljon toivotun yrittäjyyskoulutukseen, joka on kohdennettu erityisesti kääntäjille ja tulkeille.

Koulutuksen tavoitteena on jakaa osallistujille perustietoja yrittäjyydestä ja yrittäjyyden aloittamisesta, opastaa yrittäjyyteen liittyvään tiedonhakuun sekä tuottaa jokaiselle alustava liiketoimintasuunnitelma.

Koulutuksen hinta on hyvin edullinen (50 €, alv 0 %), sillä SKTL:n hallitus subventoi hintaa.

Kouluttajana toimii käänösalan pitkän linjan yrittäjä, DI, AmO **Sanna Kokkonen**, jonka ohjaaman koulutuksen aikana tehdään tehtäviä, joista lopulta syntyy alustava liiketoimintasuunnitelma. Tarkoitus on, että valmistunutta liiketoimintasuunnitelmaa kukin voi käyttää apuna esim. starttirahaa hakiessa.

Tiedätkö sinä jo, mitkä ovat vahvuutesi yrittäjänä? Mitä myyt ja kenelle myyt? Miten kielitoimialan markkinoilla kannattaa toimia? Miten myyt osaamistasi? Mitä ovat tyypillisimmät yrittäjyysmuodot, ja mikä niistä on sinulle paras? Miten lasket budjetin tai laadit liiketoimintasuunnitelman? Mitkä ovat yritystoiminnan riskit ja mitä käytännön toimia yrityksen perustamiseen kuuluu? Voiko yrittäjä sairastaa?

Jos suunnittelet yritystoiminnan aloittamista tai olet vastikään aloittanut yrittäjänä, tule mukaan! Kurssi sopii myös alanvaihtajille, päivätyöstä vaikkapa yrittäjäksi siirtyville tai opiskelijoille, jotka aikovat ryhtyä yrittäjiksi kielitoimialalle.

Viimeinen ilmoittautumispäivä koulutukseen on 27.2.2020.

Lisätiedot: sktl.fi/tapahtumakalenteri

Tervetuloa mukaan!

© Jami Ivanoff

”Tällä kurssilla opitaan ja pohditaan yhdessä – parhaat ideat jalostuvat, kun niitä voi pallotella toisten kanssa. Jaan sekä onnistumisiani että epäonnistumisiani: voit välttää muutaman ojanpohjan, kun olen käynyt siellä jo ennen sinua. Tarjolla on käytännönläheinen tiivis paketti yrittäjyyden alkumetreille. Jos vasta punnitset yrittäjäksi ryhtymistä, sinulla on kurssin jälkeen enemmän eväitä tehdä päätös suuntaan tai toiseen. Tule rohkeasti koulutukseen!” – Kouluttaja Sanna Kokkonen.